

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO
PRORAČUN OBČINE KOMEN

Ljubljana, oktober 2005

LEON BOLJE

IZJAVA

Študent Leon Bolje izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom doc. dr. Andreje Cirman in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD.....	1
1. JAVNE FINANCE	2
2. LOKALNA SAMOUPRAVA	3
2.1. Splošno o lokalni samoupravi	3
2.2. Lokalna samouprava v Sloveniji	4
2.3. Zahteve EU glede lokalne samouprave.....	7
3. FINANCIRANJE LOKALNIH SKUPNOSTI.....	9
3.1. Viri financiranja slovenskih občin	10
3.1.1. Lastni viri občin.....	11
3.1.2. Finančna izravnava države	12
3.1.3. Zadolževanje občin.....	13
3.2. Proračun občine.....	14
3.2.1. Sestava proračuna	15
3.2.2. Izračun primerne porabe	16
3.2.3. Ocena lastnih prihodkov občin	17
3.2.4. Ocena javnofinančnih odhodkov občine	18
3.2.5. Postopek sprejema proračuna	19
3.2.6. Izvajanje proračuna.....	19
3.2.7. Poročanje in nadzor	20
4. PREDSTAVITEV OBČINE KOMEN.....	21
5. PRORAČUN OBČINE KOMEN.....	24
5.1. Proračun občine Komen za leto 2005	24
5.1.1. Prihodki občine Komen	25
5.1.2. Odhodki občine Komen.....	27
5.2. Primerjava med planiranim in realiziranim proračunom občine Komen za leto 2004 ...	32
5.3. Primerjava proračunov med leti 2003, 2004 in 2005	34
5.4. Primerjava med proračuni občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005.....	36
5.5. Primerjava strukture prihodkov in odhodkov občine Komen s slovenskim povprečjem za leto 2004	38
6. PROBLEMI IN RAZVOJNI CILJI KOMENSKE OBČINE.....	39
SKLEP	41
LITERATURA	43
VIRI.....	44
PRILOGE	

UVOD

Moje diplomsko delo bo segalo na področje javnih financ, natančneje na proračun občine Komen. Občina Komen je nastala leta 1995, ko je prišlo do korenitih sprememb na upravnem področju in so bili izvedeni referendumski za ustanovitev novih občin. Do takrat je spadala pod občino Sežana.

Za obravnavo občinskega proračuna v diplomski nalogi sem se odločil zato, ker bi rad kot član vaškega odbora vasi Hruševica podrobneje spoznal delo lokalne samouprave, nastajanje proračuna, način financiranja in razdeljevanja sredstev ter problemov, ki se ob tem pojavljajo. Ob ustanovitvi novih občin ter ob volitvah županov je bilo danih veliko obljub, zato me kot prebivalca te občine zanima kako občina deluje, kam se namenjujejo sredstva ter od kod sredstva prihajajo. V diplomskem delu nameravam obravnavati proračun občine Komen s teoretičnega in tudi s praktičnega zornega kota.

V prvem delu bom opredelil vlogo in pomen lokalne samouprave, javnih financ ter pojmov povezanih z njima. Slovenskim občinam je bila pravica do lokalne samouprave prvič dodeljena leta 1994 z Zakonom o lokalni samoupravi, vendar pa se naša zakonodaja nenehno spreminja oziroma se usklajuje z načeli Evropske unije. V nadaljevanju bom podrobno opisal financiranje lokalnih skupnosti v Sloveniji. Predstavil bom izhodišča za pripravo občinskega proračuna, njegovo sprejemanje, izvrševanje in na koncu tudi njegovo kontrolo.

V osrednjem delu so predstavljene geografske, ekonomske in demografske značilnosti občine. Občina Komen je poznana predvsem kot vmesna postaja na poti iz Ljubljane proti morju za katero naj bi bili značilni trije pojmi: Kraški pršut, teran in burja. Spada med gospodarsko srednje razvite občine. Svoj nadaljnji razvoj pa vidi v pospešenem vlaganju v turizem, predvsem v čezmejnem sodelovanju z občino Nabrežina ter v še večji promociji kraških dobrot in lepot.

V tretjem delu bom podrobno razčlenil sestavo proračuna občine Komen za leto 2005. Poskušal bom ugotoviti, kako uspešna je občina pri pridobivanju sredstev, pa tudi na kakšen način jih porablja. Za primerjavo uspešnosti bom primerjal letošnji proračun s proračuni prejšnjih let ter izvedel primerjavo med letošnjimi proračuni občin, ki so včasih sestavljale skupno občino Sežana. Prav tako bom primerjal razliko med proračunskim planom in dejansko realizacijo za leto 2004 in proračun za leto 2004 primerjal še z slovenskim povprečjem, tako da bom dobil umestitev svoje občine v širši okvir slovenskih javnih financ.

V zadnjem delu so predstavljeni še cilji in smernice v prihodnjih letih. Glavni cilj je imeti zadovoljne občane, kar je tudi glavni razlog ustanovitve lastne občine. Prihodnost in uspešnost občine je odvisna od pravilne usmeritve in delovanja v dobro občanov. V tem delu

bom torej opisal s čim se mora občina spoprijeti v prihodnosti, da se bomo njeni prebivalci v njej dobro počutili

1. JAVNE FINANCE

Javne finance so področje, ki pokriva finančni del državnih funkcij. Gre za določbe, ki opredeljujejo zbiranje in porabo sredstev na ravni države, njihovo kontrolo ter posamezna vprašanja v zvezi s finančno in denarno politiko države in njenih organov. Dejavnost javnega sektorja sestavljajo dve glavni nalogi (Tomšič, 2003, str. 3):

- Prisilno odvzemanje dela dohodka ekonomskim subjektom in njegova poraba za oskrbo oziroma financiranje določenih javnih dobrin. Obe nalogi sta razvidni skozi javnofinančne prihodke in odhodke.
- Zagotavljanje prenosov (transferov) določenim skupinam prebivalstva, ki se izvaja s pomočjo socialne politike.

Za finance nimamo enotne definicije niti pri nas niti drugod v svetu. Definicija je odvisna predvsem od pojmovanja nalog države, od družbenopolitičnih razmer in družbenoekonomske ureditve. Bistvo financ torej predstavlja: družbenoekonomski pojav, pojav zasebne lastnine in države; vzorčno zvezo financ z denarjem in nenazadnje lahko ugotovimo, da so finance podrejene evoluciji, njeni globalni elementi pa so odvisni od značilnosti družbenoekonomske ureditve. Skratka zaključimo lahko, da so finance oblika družbeno ekonomskih odnosov, ki obsegajo skup dejavnosti fizičnih in javnopравnih oseb, ki gospodarijo z denarjem. Hkrati pa so finance tudi znanost, ki takšno dejavnost preučuje (Pernek, 1999, str. 19).

Po prevladujočem prepričanju sodobnih družb so običajne funkcije države nujne tudi v tržnem gospodarstvu. Javne finance pri tem opravljajo tri osnovne funkcije (Stanovnik, 2002, str. 1):

- **Alokacija** produkcijskih tvorcev oziroma finančnih virov. To je proces, s katerim se opravlja ne samo razdelitev resursov na produkcijo javnih in produkcijo zasebnih dobrin, temveč tudi nadaljnja alokacija znotraj skupine javnih dobrin.
- **Prerazdelitev dohodka.** S prerazdelitvijo dohodka javne finance praviloma popravljajo tržne izide, in sicer tako, da se prerazporeja dohodek od premožnejših k manj premožnim.
- **Stabilizacija gospodarstva.** To pomeni, da naj bi država s primernimi inštrumenti fiskalne in monetarne politike zasledovala določene makroekonomske cilje, kot so nizka brezposelnost, nizka inflacija, visoka gospodarska rast ipd.

Javne finance obsegajo vsa finančna sredstva, s katerimi razpolaga javni sektor. Javni sektor pa praviloma zajema vsa oblastna telesa in organizacije na ravni osrednjih, deželnih in lokalnih oblasti, vključno z javnim socialnim zavarovanjem in samo tistim delom poslovanja

javnih podjetij vseh vrst, ki pomenijo izvajanje javnih nalog, ne pa čiste podjetniške in tržne dejavnosti (Rupnik, 1997, str. 80).

Javne finance torej sestavljajo javno finančni prihodki in javno finančni odhodki. Javni prihodki se zbirajo od fizičnih in pravnih oseb, od lastne dejavnosti javnega sektorja, finančni pritok pa obsega tudi zadolževanje v primeru, ko javni izdatki presegajo javne prihodke. Največji delež v javnih izdatkih predstavljajo: končna javna poraba, subvencije, izdatki socialnega zavarovanja in socialne pomoči, premoženjski izdatki ter izdatki za investicijsko dejavnost. Javne finance se izvajajo na višji oziroma državni ravni, del financ pa poteka tudi na nižji oziroma lokalni ravni. Stabilizacijska in prerazdelitvena funkcija sta učinkoviteje vodene s strani države, medtem ko se alokacijska funkcija izkaže za učinkovitejšo na lokalni ravni. V občini je mogoče zadovoljevati določene potrebe in pričakovanja ljudi, ker jih je najenostavneje prepoznati. Obstaja namreč veliko javnih dobrin, ki koristijo samo določenemu krogu ljudi na nekem lokalnem območju. Lažji in enostavnejši je tudi pregled ter nadzor nad javnimi prihodki in odhodki. Kot vidimo, imajo javne finance na lokalni ravni pomembno vlogo pri večanju blagostanja in zadovoljevanja življenjskih potreb državljanov. Tega se zaveda tudi slovenska država, zato je v ustavi državljanom zagotovljena pravica do lokalne samouprave (Ustava RS, 1991, 9. člen).

2. LOKALNA SAMOUPRAVA

2.1. Splošno o lokalni samoupravi

Obstaja toliko opredelitev tega pojma, kot je avtorjev. Tako je samoupraven tisti, ki ima pravico in možnost odločati o svojih zadevah na podlagi lastne moči. Bistvo samouprave obstoji v tem, da se neki krog poslov opravlja po ljudeh iste organizacije, ki je na teh posli neposredno zainteresirana, ne pa od centralne vlade ali od le-tej podrejene uprave (Vlaj, 1998, str. 14).

Najprej je treba ugotoviti, da je lokalna samouprava le ena izmed oblik samouprave, in sicer najvažnejša: to je teritorialna samouprava. Njena značilnost v razmerju do drugih oblik samouprave je v tem, da zajema ljudi, ki prebivajo na določenem teritoriju. Druga glavna oblika samouprave je funkcionalna samouprava; pri njej je bistvenega pomena dejavnost, ki jo opravljajo ljudje. Zato se pojavlja najprej vprašanje, kaj sploh je samouprava (Šmidovnik, 1995, str. 28).

Na to vprašanje so bile podane različne ugotovitve teoretikov. Po Šmidovniku lahko povzamemo, da so bistveni konstitutivni elementi institucije lokalne samouprave naslednji elementi samoupravnosti (Šmidovnik, 1995, str. 29):

- da so teritorialno določene in med seboj razmejene lokalne skupnosti ustanovljene kot subjekti lokalne samouprave – na primer kot občine, pokrajine itd., (teritorialni element samoupravnosti);

- da je tem skupnostim priznano delovno področje nalog, ki izražajo interese njihovih prebivalcev, (funkcionalni element samoupravnosti);
- da te naloge opravljajo člani skupnosti pod lastno odgovornostjo, in sicer bodisi neposredno ali po svojih organih, (organizacijski element samoupravnosti);
- da ima skupnost lastna materialna in finančna sredstva za opravljanje svojih nalog, (materialno-finančni element samoupravnosti);
- da ima skupnost lastnost pravne osebe, (pravni element samoupravnosti).

Tako vidimo, da lokalna skupnost v svoji fizični podobi sama po sebi še ne predstavlja lokalne samouprave; tudi njena ustanovitev kot subjekta lokalne samouprave sama po sebi ne bi pomenila lokalne samouprave, kolikor ne bi bili lokalni skupnosti obenem podeljeni še drugi elementi samoupravnosti, ki predstavljajo vsebino in kakovost lokalne samouprave (Šmidovnik, 1995, str. 29).

Občina je temeljna lokalna samoupravna skupnost (ZLS, 1993, 2. člen). To je najbolj pogosta definicija občine, tako v učbenikih kot tudi v pravnih tekstih, ki obravnavajo lokalno samoupravo. V tej opredelitvi so obsežne tri sestavine, ki so značilne za občino (Šmidovnik, 1995, str. 63):

- da je občina glavni oziroma najvažnejši tip (oblika) lokalne samouprave,
- da je oblikovana v okviru naravne, zgodovinsko nastale lokalne skupnosti, kakršne so naselja - posamezna ali več naselij povezanih s skupnimi interesi,
- da ima položaj samoupravnosti - z vsebino kakor ga določa sistemska zakonodaja o lokalni samoupravi v posamezni deželi.

Gre skratka za naravni tip lokalne samoupravne skupnosti, ki se je razvil iz gole lokalne skupnosti, in si je med tem razvojem pridobil določen naravni položaj v širši (državni) skupnosti.

2.2. Lokalna samouprava v Sloveniji

Začetki lokalne samouprave na ozemlju Slovenije segajo že v čas srednjega veka, ko so se prvi zametki lokalne samouprave pojavili v obmorskih mestih, kasneje pa se je z razvojem trgovine širila v notranjost. Slovenija je bila vse od propada Karantanije pod različnimi nadvladami, kar je vplivalo tudi na razvoj lokalne samouprave. V času avstroogrske je lokalno samoupravo urejal avstrijski zakon. Takrat so bile naloge občin skrb za premoženje, javno varnost ter za financiranje lokalne samouprave. V času Kraljevine SHS za razvoj lokalne samouprave ni bilo pogojev, saj je bila kraljevina centralistično usmerjena, šele po drugi svetovni vojni, leta 1952 je prišlo do delne decentralizacije. V tistih časih so bile občine zelo velike, delovale pa so po navodilih centralne oblasti in večino nalog opravljale za zvezno državo. Prav zaradi izredno velikih občin in ne delovanja v prid prebivalcem, se uvedejo krajevne skupnosti, ki obstajajo še danes. Zato se je takrat izročilo lokalne samouprave v največji meri izvajalo v krajevnih skupnostih.

Osamosvojitve Slovenije in uvedba parlamentarne demokracije leta 1991 sta pomenili nov začetek tudi za lokalno samoupravo. Že v uvodnih določbah nove ustave je bilo prebivalcem Slovenije zagotovljeno uresničevanje lokalne samouprave v občinah in drugih lokalnih skupnostih. Reforma lokalne samouprave se je začela s sprejetjem Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS) 21. decembra 1993. ZLS je občinam vrnil v pristojnost vse funkcije, ki so bistvenega pomena za življenje in delo njenega prebivalstva. Zakon je bil sprejet v skladu z Evropsko listino o lokalni samoupravi in je znotraj primerljiv z zakoni drugih evropskih držav, vendar je zaradi nekaterih pomanjkljivosti doživel številne spremembe in dopolnitve. Za izvedbo popolne reforme lokalne samouprave je Državni zbor v letu 1994 sprejel še Zakon o lokalnih volitvah, Zakon o referendumu za ustanovitev občin, Zakon o prevzemu državnih funkcij, Zakon o financiranju občin in Zakon o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij, s katerimi je po predhodnem referendumu nastalo 147 občin. Kasneje je bilo z Zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o ustanovitvi občin in določitvi njihovih območij dodatno ustanovljenih še 46 občin, tako da imamo trenutno v Sloveniji 193 občin.

Temeljni element sistema lokalne samouprave je torej občina, ki je temeljna lokalna samoupravna skupnost, ki se ustanovi v mestnih in drugih naseljih. V občini naj bi ljudje demokratično odločali o svojih neposrednih interesih na področju kot so komunala, varstvo okolja, socialno varstvo in skrbstvo, urejanje in gospodarjenje s prostorom. Občina naj bi se ukvarjala najprej in predvsem z lokalnimi problemi (Vlaj, 1998, str. 20)

Cilji uvedbe lokalne samouprave v Sloveniji (Vlaj, 1998, str. 29):

- kakovostnejše življenje ljudi v lokalnih skupnostih;
- zagotovitev pravice prebivalcem Republike Slovenije do odločanja o javnih zadevah, ki se najbolj neposredno lahko uresničijo v občini kot temeljni lokalni samoupravni skupnosti;
- racionalna in učinkovita lokalna uprava;
- razmejitev in prenos državnih (upravnih) funkcij v občini na državo;
- uveljavitev lokalne samouprave kot bistvenega elementa parlamentarne demokracije, temelječih na načelih demokracije in decentralizacije oblasti;
- ponovna ugotovitev in uveljavitev identitete klasične občine in drugih oblik lokalne samouprave;
- primerljivost s sosedi in Evropo;
- enakomernejši razvoj vseh skupnosti.

Občine so se v prvi polovici leta 1995 ukvarjale pretežno z osnovnimi zagonskimi vprašanji. Vsebina dela svetov so bila pretežno organizacijska, finančna, premoženjska vprašanja in seveda komunalna vprašanja, kot je odvoz odpadkov. Razmejitev pristojnosti med državo in občino je bila klasična točka ne strinjanja. Zakon o lokalni samoupravi je bil prav zaradi takih nedorečenosti spremenjen z mnogimi novelami.

Zakon o lokalni samoupravi je razdeljen na 12 poglavij. **Splošne odločbe** utemeljujejo občino kot temeljno lokalno samoupravno skupnost ter dovoljujejo povezovanje občin v pokrajine in druge širše samoupravne lokalne skupnosti. V drugem delu **Območje in deli občine** so določeni pogoji, ki jih mora lokalna skupnost izpolnjevati, da se lahko organizira kot občina. Ti pogoji so (ZLS, 1993, 13. člen):

- popolna osnovna šola,
- primarno zdravstveno varstvo občanov (zdravstveni dom),
- preskrba z življenjskimi potrebščinami,
- komunalna opremljenost (vodovod, električna, odpadna voda),
- poštna storitev,
- finančne storitve (banke in hranilnice),
- knjižnica,
- prostori za upravno dejavnost lokalnih skupnosti.

V tretjem delu **Naloge občine** so navedene naloge, ki jih je občina dolžna izvajati, opredeljene pa so še dodatne naloge, ki se tičejo mestnih občin in nalog, ki jih v pristojnost občine prenese država. Vse naloge, ki jih občina ureja samostojno, je možno razdeliti v več skupin (Vlaj, 1998, str. 241-242).

a) Naloge na področju normativnega urejanja:

- sprejema statut občine, odloke in druge občinske akte,
- sprejema občinski proračun,
- sprejema načrt razvoja občine, zaključne račune in prostorske plane,
- predpisuje lokalne plane,
- ureja upravljanje komunalnih objektov,
- ureja ceste, javne poti ter druge javne površine,
- ureja javni red v občini, delo občinske uprave ter občinske javne službe,
- ureja druge zadeve lokalnega pomena.

b) Naloge na področju upravljanja:

- upravlja občinsko premoženje,
- upravlja lokalne javne službe,
- vodi javna in druga podjetja,
- upravlja občinske javne površine in drugo javno dobro,
- upravlja lokalne javne ceste in poti.

c) Naloge, ki jih zagotavlja s svojimi sredstvi:

- gradi in vzdržuje lokalne javne ceste in poti,
- pospešuje kulturno, vzgojno, društveno in knjižnično dejavnost,
- gradi stanovanja za socialno ogrožene,
- gradi komunalne objekte,

- zagotavlja delovanje občinskega sveta, župana in občinske uprave ter javnih služb.
- d) Naloge, ki jih ureja s svojimi ukrepi:
- spodbuja gospodarski razvoj občine,
 - pospešuje razvoj športa in rekreacije,
 - skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč,
 - skrbi za nekatere naloge s področja ekologije.
- e) Zagotavlja:
- pomoč in reševanje v primerih elementarnih nesreč,
 - nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami,
 - izvensodno poravnavo sporov.
- f) Sklepa:
- pogodbe o pridobivanju in o odtujitvi premoženja in nepremičnin, o koncesijah, o uporabi javnega dobrega in drugih razmerjih, v katere vstopa občina ali pokrajina.

V četrtem poglavju so opisani **organi občine**. To so občinski svet, župan in nadzorni odbor. V tem delu so opisane tudi neposredne oblike sodelovanja občanov pri odločanju v občini, kot so: zbor občanov, referendum in ljudska iniciativa. Peto poglavje obravnava **občinsko upravo**, šesto pa **premoženje in financiranje občine**. Le to bom podrobno razčlenil v nadaljevanju. V naslednjih poglavjih so opisane še **občinske javne službe, splošni in posamični akti občine, pokrajine, nadzor državnih organov ter varstvo lokalne samouprave, pravice posameznikov in organizacij**, v zadnjem poglavju pa so **prehodne in končne določbe**.

2.3. Zahteve EU glede lokalne samouprave

Organi Sveta Evrope se že desetletja sistematično ukvarjajo z razvojem lokalne samouprave v evropskih državah. Skupne evropske institucije spreminjajo in spodbujajo reformiranje lokalne samouprave in si prizadevajo za zmanjšanje razlik. Nek idealni evropski model lokalne samouprave ni izdelan, tako se lahko v državah, ki na novo urejajo lokalno samoupravo, odločijo za svoj model. Uspešno pa lahko upoštevajo zelo različne izkušnje in se lahko izognejo skrajnostim, ki jih evropske države opuščajo.

Osnutek Evropske listine lokalne samouprave (v nadaljevanju MELLs) je predložila Stalna konferenca lokalnih in regionalnih oblasti Evrope (CLRAE), v Svetu Evrope pa jo je sestavil odbor vladnih ekspertov po pooblastilu Vodilnega odbora za regionalne in občinske zadeve. Evropsko listino lokalne samouprave je sprejel Svet Evrope 15. Oktobra 1985 v Strasburgu. Veljati je začela 1. septembra 1988, ko so jo ratificirale štiri države (Brezovšek, Vlaj 1997,

str. 215). Republika Slovenija je listino podpisala oktobra 1994, Državni zbor pa jo je ratificiral 1. oktobra 1996 (Uradni list RS, št. 57/96). V veljavo je vstopila 1. marca 1997.

MELLS združuje mnenja evropskih držav o tem, kako naj bo urejena lokalna samouprava. Njegov namen je zagotoviti enotne evropske standarde za varovanje in opredeljevanje pravic lokalnih oblasti. Sestavljen je iz uvoda (preambula) in treh delov. V prvem delu je opredeljen pojem lokalne samouprave, področje dejavnosti lokalne samouprave, varstvo mej lokalnih oblasti, upravne strukture in viri za delo lokalnih oblasti, pogoji za upravljanje nalog lokalne oblasti, upravni nadzor nad dejavnostmi lokalne samouprave, finančni viri lokalne oblasti, pravica lokalnih oblasti do združevanja in pravno varstvo lokalne samouprave. V drugem delu so navedene obveznosti oblasti, na katere se listina nanaša in določbe o obveščanju. V tretjem (zadnjem) delu pa najdemo člene o podpisu, retifikaciji in začetku veljavnosti, o območni klavzuli, o odpovedi in o notifikaciji.

Listina zajema sledeča načela glede financiranja občin:

- **načelo ustreznosti** govori o tem, da mora občina imeti ustrezne finančne vire, s katerimi lahko prosto razpolaga,
- **načelo sorazmernosti** zahteva, da je višina finančnih virov v sorazmerju z zakonsko določenimi nalogami,
- **načelo prožnosti** uveljavlja določeno fleksibilnost in raznovrstnost finančnih virov lokalne skupnosti za lažje spremljanje gibanja stroškov njihovih zadev,
- **načelo izravnave** zahteva, da mora država tudi s finančno izravnavo skrbeti za enakomerno financiranje vseh občin,
- **načelo samofinanciranja** govori o tem, da mora vsaj del finančnih sredstev občine izvirati iz lastnih davkov in drugih dajatev,
- **načelo sodelovanja** občinam zagotavlja, da lahko posredujejo svoje mnenje o načinu dodelitve prerazporejenih finančnih virov,
- **načelo samostojnosti** zahteva, da sredstva, namenjena občinam, niso strogo namensko določena,
- **načelo zadolževanja** pa dopušča občinam dostop do domačega trga kapitala, če se odločajo za najem posojil za financiranje večjih naložb.

Po ratifikaciji se je zakonodajno telo RS spoprijelo z zahtevno nalogo usklajevanja veljavne zakonodaje z načeli listine, vendar gre za dolgoročni projekt in reforme se izvajajo postopoma. Nastajajoča področna zakonodaja mora upoštevati obvezni del načel evropske liste za nacionalne zakonodaje – zlasti delitev pristoynosti med državo in lokalnimi skupnostmi (načelo subsidiarnosti) ter zadostnosti finančnih virov (načelo finančne avtonomije).

3. FINANCIRANJE LOKALNIH SKUPNOSTI

Zadostni finančni viri nižjih nivojev države so osnovnega pomena za doseganje primarnega smisla fiskalne decentralizacije. Ob tem so še posebej pomembni tisti finančni viri, nad katerimi ima lokalna skupnost popolno avtonomijo. To je, da poleg odločanja o njihovi porabi istočasno odloča o njihovem pridobivanju (npr. določa višino davčnih stopenj, se odloča o predmetu obdavčitve, davčnih izjemah pri fiskalnih virih, ali pa višina virov izhaja iz uspešnosti upravljanja z občinskim premoženjem ter izvajanjem upravnih pravic, kot so podeljevanje koncesij, pobiranje nadomestil, taks,...). Brez avtonomije in zadostnih finančnih sredstev je občina le zunanja tvorba, ki kot taka ne pripomore k doseganju večjih narodnogospodarskih koristi. Avtonomija lokalnih skupnosti izhaja iz dveh dejavnikov: ustrezne formalne zakonske podlage in siceršnje ekonomske moči decentralizirane enote. V izogib tveganju, da bi lokalne oblasti ostale brez sredstev za izvajanje obveznih nalog, pa večina obstoječih sistemov financiranja uvaja še dopolnilno regulativo, po kateri morajo biti lokalni samoupravi zagotovljena sredstva (preko odstopljenih virov in sistema proračunskih transferjev) v korelaciji z njenimi pristojnostmi (Oplotnik, 2003, str. 23-55).

Lastni viri pomenijo fiskalno suverenost lokalne demokracije. Tako davki, ki jih občina v okviru zakona samostojno predpiše, kot davki ali deli davčnih virov, ki jih država odstopa občinam, so najpomembnejša osnova za delovanje občin. Oboji zagotavljajo konstanten in stabilen vir, ki izvira iz pristojnosti lokalnih oblasti, da predpisujejo dajatve oziroma da uporabljajo z zakoni odstopljene davčne vire. Lokalni davki se v Evropi pobirajo predvsem v obliki dohodnine, v anglosaških deželah pa nastopajo bolj v obliki premoženjskih davkov. Čeprav se prihodki od prodaje premoženja posebej ne navajajo kot vir financiranja, jih je treba opredeliti, saj je občinam ta možnost dana in je v prehodu slovenskih občin marsikdaj obsežen vir financiranja, ki ga lokalne skupnosti uporabljajo predvsem zaradi nezadostnih in neustreznih drugih lastnih virov (Milunovič, 2000, str. 181)

Transferi so nepovratna sredstva, ki jih država nameni občinam. To pomeni, da so občine neposredno odvisne od države, kar zmanjšuje njihovo stopnjo samostojnosti. Namenjene so preprečevanju in odpravljanju prevelikih razlik v obsegu in kakovosti javnih storitev, ki so jih deležni prebivalci različnih občin. Kot finančno izravnavo jih država namenja občinam, ki z lastnimi prihodki ne pokrijejo vseh izdatkov za zagotovitev dobrin in storitev lokalnega pomena.

Z višanjem stopnje gospodarske razvitosti in življenjske ravni naraščajo tudi zahteve ljudi po večjem obsegu in kakovosti dobrin in storitev, ki so sestavni elementi njihovega življenjskega okolja, zato se morajo občine za financiranje svojih potreb tudi zadolževati. Zadolževanje je dopustno v primeru povečanega povpraševanja prebivalcev po dobrinah in storitvah, ki jih občina s svojimi prihodki ne more pokriti. Gre seveda za naložbe v skupno dobro, od katerih bodo imeli prebivalci koristi v prihodnosti. Občine lahko tudi

subvencionirajo obrestne mere posojil in s tem zasebnikom omogočajo kreditiranje po ugodnejših pogojih od tržnih. S tem spodbujajo razvoj gospodarstva v regiji. V svetu se zadolževanje šteje kot eden pomembnih in pravičnih virov financiranja nalog lokalnih skupnosti, občinsko premoženje pa se uporablja predvsem kot osnova za garancije odplačil najetih posojil z različnimi oblikami zavarovanja posojil in hipotekarnega jamstva.

3.1. Viri financiranja slovenskih občin

Slovenska ustava določa, da se občina financira z lastnimi viri. Če občina zaradi slabe gospodarske razvitosti ni sposobna finančno podpreti vseh nalog, ki jih opravlja, potem ji mora država v skladu z zakonsko določenimi načeli in merili zagotoviti dodatna sredstva.

Sistemske okvir financiranja občin v Sloveniji opredeljujejo (Tomšič, 2003, str. 10):

- Ustava republike Slovenije,
- Zakon o lokalni samoupravi (ZLS),
- Zakon o javnih financah (ZJF),
- Zakon o financiranju občin (ZFO),
- Zakon o izvrševanju državnega proračuna (ZIPRS),
- Zakon o računskem sodišču (ZRacS),
- Zakon o računovodstvu (ZR).

Financiranje občin v Sloveniji ureja Zakon o financiranju občin iz leta 1994. ZFO določa sredstva za financiranje izvirmih nalog (primerna poraba) nadalje kriterije za financiranje izvirmih nalog in fiskalno enakost, s čemer razumemo namenska državna proračunska sredstva za izvajanje občinskih nalog, s katerimi se bilansirajo razlike med občinskimi prihodki in sredstvi. V letu 1998 je bil ZFO dopolnjen, razlog pa je bil predvsem uvedba novih osnov za financiranje občinskih nalog v skladu z Ustavo RS in Evropsko listino lokalne samouprave. Vodilno načelo veljavnega ZFO je, da se občine financirajo z davčnimi prihodki kot so dohodnina, davki na premoženje, davki na dediščine in darila, davki od iger na srečo ter drugimi davki in nedavčnimi prihodki, kot so pristojbine, takse, kazni, prostovoljni prispevki ter drugi prihodki iz občinskega premoženja. Pomemben delež predstavljajo tudi transferji/subvencijami s strani nacionalnega proračuna oz. drugih institucij. V skladu s tem so najpomembnejši viri lokalnih skupnosti v Sloveniji po GFS (Government Finance Statistics) standardni klasifikaciji Mednarodnega denarnega sklada (Oplotnik, 2003, str. 23-55):

- **tekoči prejemki**, ki predstavljajo 75 do 76% vseh prihodkov lokalnih skupnosti, od tega davčni prihodki predstavljajo 60%, nedavčni prihodki pa 15%,
- **prihodki iz premoženja**, ki predstavljajo okoli 4% vseh prihodkov,
- **transferji in subvencije**, ki predstavljajo okoli 21% vseh virov. Slednji združujejo tudi vire iz sistema finančne izravnave, ki predstavlja okoli 14% prejemkov lokalnih skupnosti.

Zakon o lokalni samoupravi določa, da se lokalne zadeve javnega pomena financirajo iz lastnih virov občine, državnih sredstev in iz zadolžitev.

3.1.1. Lastni viri občin

Po veljavni zakonodaji so kot lastni viri občine opredeljeni naslednji prihodki (Milunovič, 2000, str. 181):

a) Med davke in druge dajatve, ki pripadajo občinam in so njihov najpomembnejši lasten vir financiranja, štejemo:

- **Davek od premoženja** je bil uveden z Zakonom o davkih občanov. Predmet obdavčitve je premoženje v lasti fizičnih oseb. Osnovo predstavlja ovrednotenje predmeta obdavčitve s strani republiškega stanovanjskega organa, stopnje davka po so stopničasto progresivne.
- **Davek na dediščine in darila** pripada občini, na katerem nepremičnina ali del nepremičnine stoji. Zavezanci so obdarovalci ali dediči premoženja, oproščeni pa so ga poklicni kmetje – za kmetijska zemljišča, zavezanci prvega reda, tisti, ki premoženje podarijo RS, občini, dobrodelni organizaciji in podobno. Osnova za plačilo je prometna vrednost po odbitku dolgov, bremen in stroškov. Davčna stopnja je stopničasta in različna po dednih redih.
- **Davek na dobitke od iger na srečo** pripada občini, kjer ima dobitnik stalno prebivališče. V primeru, da je dobitnik tujec, pa davek pripada občini, kjer ima prireditelj sedež svojega podjetja. Stopnja davka je 15%.
- **Davek na promet nepremičnin** se nanaša na vsak prenos nepremičnin, vključno z zamenjavo le-teh. Zavezanec je prodajalec, v primeru zamenjave pa tisti, ki daje v zamenjavo več vredno nepremičnino. Osnova za davek je prodajna cena, v primeru zamenjave pa razlika v vrednosti zamenjanih nepremičnin. Stopnja davka je 2%.
- **35% vseh prihodkov iz naslova dohodnine** predstavlja enega izmed najpomembnejših virov financiranja občinske porabe. Dohodnina v Sloveniji je individualizirana in stopničasto progresivna, velja za najpomembnejši neposredni davek fizičnih oseb.
- **Nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča** plačujejo neposredni uporabniki, to so lastniki oziroma najemniki zazidanega stavbnega zemljišča (to je površina, na kateri stoji gradbeni objekt ter zemljišče za redno rabo objekta) ali nezazidanega stavbnega zemljišča (to je zemljišče, na katerem še ni objekta ali pa je le-ta nedograjen oz. površina, ki presega funkcionalno zemljišče). Občine v svojih odlokih same določajo območja, za katere se pobira nadomestilo, prav tako same določajo njegovo višino na podlagi različnih meril (lega, starosti objektov, opremljenost zemljišča).

- Obstajajo tudi drugi davki določeni z zakonom. V to kategorijo spadajo manjši davki, kot so upravne takse, takse na igralne avtomate, krajevna turistična taksa, komunalna taksa, razne pristojbine...
- b) Lastni vir financiranja predstavljajo tudi dohodki od premoženja, med katere spadajo: dohodki od zakupnin in najemnin, dohodki od vlaganj kapitala, dohodki od vrednostnih papirjev in drugih pravic, ki jih ima v lasti občina, dohodki od rent, dobička javnih podjetij in koncesij.
- c) Med lastne vire občine štejemo tudi prihodke od prodaje občinskega premoženja. Pod pogoji, ki jih določa zakon, lahko občine prodajo svoje premoženje oziroma njegove dele in prihodke namenijo za financiranje osnovnih nalog občine.

3.1.2. Finančna izravnava države

S sprejetjem Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o financiranju je leta 1998 prišlo do pomembnih sprememb v izračunavanju proračunskih prihodkov in sicer se je sistem zagotovljene porabe zamenjal s sistemom primerne porabe. Sistem zagotovljene porabe, ki je bil v rabi od 1995 do 1998, se je namreč izkazal kot preveč zapleten in hkrati nedorečen.

Primerna poraba v osnovi predstavlja tisti obseg sredstev, s katerimi občina zagotavlja izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. Temelji na izračunu primerne porabe na prebivalca, ki se odloči kot povprečni znesek sredstev na prebivalca v Republiki Sloveniji. Le-to določi Državni zbor RS ob sprejetju državnega proračuna za vsako proračunsko leto, kasneje pa se korigira z razmerjem površine, dolžine lokalnih cest, številom prebivalcev mlajših od 15 let in številom prebivalcev starejših od 65 let, glede na populacijo posamezne občine in izračunanim povprečjem v državi.

Skladno z določbami ZFO se občini, ki z lastnimi prihodki ne more zagotoviti svoje primerne porabe, zagotovijo sredstva za finančno izravnavo iz državnega proračuna. Posamezni občini, ki izpolnjuje predhodno navedene pogoje, se izračunajo pripadajoča sredstva finančne izravnave kot razlika med izračunano primerno porabo in ocenjenimi lastnimi prihodki. Zaradi razveljavitve posameznih odločb ZFO z odločbo Ustavnega sodišča RS, ni več omejitev pri pokrivanju obveznosti občinam iz naslova finančne izravnave. Pred tem so lahko občine dobile sredstva finančne izravnave največ v višini 100% ocenjenih lastnih prihodkov. Za nakazovanje akontacij finančne izravnave je bilo v državnem proračunu za leto 2005 pri ministrstvu za finance v okviru konta – tekoči transferi drugim ravnem države – zagotovljenih skoraj 48 milijard tolarjev.

Pregled analitičnih podatkov o financiranju lokalnih skupnosti kaže, da sedanji sistem financiranja ne izpolnjuje temeljnih izhodišč Evropske listine o lokalni samoupravi. Dejstvo,

da v Sloveniji nad 90% občin prejema finančno izravnavo, pomeni, da so lokalne skupnosti zelo odvisne od države in da večina lokalnih skupnosti nima dovolj ustreznih lastnih virov za izvajanje z zakonom opredeljenih nalog. Posebej to velja za manjše lokalne skupnosti, ki ne morejo zagotavljati razmer trajne davčne in razvojno naravnane proračunske politike (Milunovič, 2000, str. 180). V izračunih primerne porabe za leto 2005 je le 20 občin, ki imajo lastne prihodke večje od primerne porabe, torej samo 10,36% slovenskih občin ne dobiva finančne izravnave.

3.1.3. Zadolževanje občin

Naloga lokalne skupnosti je zadovoljevanje potreb prebivalcev lokalne skupnosti. Vse večje potrebe in povpraševanje prebivalcev skupnosti pa pomenijo za lokalne organe velik problem, saj morajo iskati nove in zadostne vire financiranja.

Zadolževanje kot enega od virov financiranja občin opredeljuje ZFO v 5. poglavju. Občina se lahko zadolžuje na dva načina: z izdajo vrednostnih papirjev ali z najemanjem posojil. Posojil občine ne smejo najeti v tujini, razen če je to dovoljeno z zakonom. O zadolžitvi mora biti obveščeno Ministrstvo za finance, pogodbo o zadolžitvi pa sklene župan na podlagi sprejetega proračuna in soglasja Ministrstva za finance. Občine se lahko zadolžujejo za financiranje investicij v infrastrukturne objekte in naprave, namenjene za opravljanje gospodarskih in drugih javnih služb, prepovedano pa jim je financiranje tekočega proračunskega primanjkljaja z izposojenimi sredstvi. Zadolžitev ne sme presežati 10% realiziranih prihodkov, odplačilo glavnice in obresti v posameznem letu pa ne sme biti višje od 5% realiziranih prihodkov v prejšnjem letu. V primeru, ko gre za zadolževanje za financiranje stanovanjske gradnje, oskrbe z vodo, za odvajanje in čiščenje odplak, pa zadolžitev lahko presega 10% realiziranih prihodkov v letu pred zadolžitvijo, če plačilo glavnice in obresti v posamičnem letu odplačila ne preseže 3% realiziranih prihodkov. V obseg možnega zadolževanja občine se štejejo tudi soglasja za zadolževanje javnih podjetij in zavodov, kakor tudi poročila za izpolnitev obveznosti javnih podjetij in zavodov, vendar največ do 5% realiziranih prihodkov v letu, v katerem se daje poročilo.

Prevelika omejitev možnosti zadolževanja, ki smo ji priča v Sloveniji, izloča možnost zadolževanja kot enega izmed virov financiranja. S tem se zmanjšuje fleksibilnost in učinkovitost sistema financiranja lokalnih skupnosti. Vlada naj bi v prihodnjih tednih podala državnemu zboru v sprejem prenovljen zakon o financiranju občin, ki največje spremembe določa na področju zadolževanja občin. Tako naj bi bila predlagana sprememba splošnega okvira možnega zadolževanja z 10% na 20% realiziranih prihodkov občinskega proračuna. Spremenjena naj bi bila tudi določba, ki omogoča izjeme od splošne omejitve. Občinam naj bi omogočila večje zadolževanje za investicije v področje osnovnega šolstva in javne infrastrukture za ravnanje z odpadno vodo.

3.2. Proračun občine

Proračun je normativni akt, ki zajema letni načrt prejemkov in izdatkov javne porabe občine v tekočem letu in določa način porabe javnih sredstev. Danes lahko govorimo o proračunu v širšem smislu kot o ključnem finančnem, političnem, gospodarskem ter nadzornem dokumentu posamezne občine. Občinski proračun se sprejme z odlokom.

Proračun kot instrument državnega financiranja (pri nas za financiranje javnih potreb) je potreben zlasti zato, da vnese red v finančno gospodarstvo države v najširšem smislu, tj. v vseh lokalnih skupnostih. Proračun opredelimo navadno kot osnovni finančni instrument, s katerim država ali lokalna skupnost predvideva prejemke in razporeja izdatke za prihodnje proračunsko obdobje. Zakon o javnih financah od leta 2001 dalje občinam omogoča pripravo in sprejetje proračuna za dve leti, vendar lahko župan predloži občinskemu svetu skupaj s predlogom proračuna za naslednje proračunsko leto tudi predlog proračuna za leto, ki temu sledi, le znotraj mandatnega obdobja, za katero je bil občinski svet izvoljen. S sprejetjem dvoletnega proračuna naj bi se prekinila dosedanja praksa začasnega financiranja proračunskih potreb v prvih mesecih proračunskega leta, ko proračun še ni bil sprejet.

Bistvene značilnosti proračuna so (Pernek, 1999, str. 340):

- proračun je praviloma zakonodajni akt;
- proračun kot zakonodajni akt sprejme predstavniški organ države, skladno z njim ali tudi samostojno in neodvisno od njega, v ustrezno določeni družbeni ureditvi, pa tudi predstavniški organ neke ožje lokalne skupnosti znotraj države;
- v proračunu se po določenem sistemu prikažejo razpoložljiva denarna sredstva na eni strani in denarni izdatki na drugi strani;
- v proračunu predvideni dohodki in izdatki morajo biti v ravnovesju;
- proračun se praviloma sprejme za krajše razdobje, tj. za razdobje enega leta;
- proračun se sprejema za določeno razdobje vnaprej;
- proračunu sledi po preteku določenega razdobja zaključni račun.

Da bi lahko proračun opravljal vse naloge, ki so mu zaupane kot instrumentu financiranja javnih izdatkov, sta finančna teorija in praksa določili načela, ki jih je treba pri sestavljanju, sprejemanju in izvajanju upoštevati. Tako so proračunska načela osnovna pravila in omogočajo racionalno in učinkovito planiranje in upravljanje tako s proračunom, kot tudi s celotnimi javnimi financami (Pernek, 1999, str. 343-349).

Proračunska načela, katerim so dodane vzporednice s slovensko zakonodajo, so naslednja:

- **Načelo proračunske enotnosti** zahteva prikaz vseh prejemkov in izdatkov v enem samem proračunu (ZLS, 1993, 57. člen).
- **Načelo proračunske popolnosti** zahteva, da se vsi izdatki in prejemki vnesejo v izdelan proračun v bruto zneskih, brez odbitkov, ne glede na to, iz katerih virov so.

Tako izdelan proračun se imenuje bruto proračun. S tem se prepreči omejevanje uporabe vseh razpoložljivih finančnih sredstev .

- **Načelo proračunske preglednosti** zagotavlja, da se prihodki in odhodki v proračunu prikažejo enotno, to je prihodki po virih in vrstah, izdatki po posameznih namenih. Proračun mora biti razčlenjen pregledno in smiselno (ZFO, 1994, 5. člen).
- **Načelo proračunske točnosti** zahteva, da so prihodki in izdatki v proračunu čim bolj natančno navedeni, tako da naj ne bi prihajalo do razlik med proračunom kot planom prihodkov in izdatkov ter zaključnim računom proračuna kot pokazateljem točnosti tega plana.
- **Načelo predhodne potrditve proračuna.** Bistvo tega načela je, da je za nemoteno izvrševanje nalog proračun treba sprejeti pred začetkom proračunskega obdobja. Namen tega načela je, da se zagotovi preiščeno in preudarno financiranje aktivnosti določene politično-teritorialne enote – države ali ožje lokalne skupnosti. Slovenska zakonodaja tega načela izrecno ne zahteva, saj če proračun še ni sprejet, se javna poraba začasno financira po proračunu za prejšnje proračunsko obdobje (ZLS, 1993, 57. člen).
- **Načelo proračunske specializacije** govori o tem, da lahko pristojni organi porabljajo odobrena sredstva samo za določen namen, v določenem znesku in v okviru določenega časa.
- **Načelo proračunske javnosti** oziroma javne objave proračuna in njegove izvršitve (ZLS, 1993, 66. člen).
- **Načelo proračunskega ravnotežja** zahteva, da so odhodki, ki so predvideni v proračunu, pokriti z ustreznimi proračunskimi prihodki, da so prihodki in odhodki v določenem proračunu uravnoteženi.
- **Načelo periodičnosti proračuna** zahteva, da se proračun predvidoma sprejme samo za krajše obdobje, najpogosteje za obdobje enega leta (ZLS, 1993, 57. člen).
- **Načelo namembnosti** zahteva, da se izdatki potrošijo tako, kot je to opredeljeno v proračunu (ZFO, 1994, 6. člen). S tem se omeji prosta županova presoja o trošenju izdatkov. Sprememba namembnosti izdatkov se lahko spremeni s proračunskim rebalansom oziroma spremembo proračuna med proračunskim obdobjem.
- **Načelo zakonitosti** daje poudarek na zadostno pravno podlago za vsak računovodski prejemek in izdatek (ZFO, 1994, 6. člen) pogosto je to načelo povezano z načelom namembnosti.

3.2.1. Sestava proračuna

ZJF določa, da proračun sestavljajo (ZJF, 1999, 10. člen):

- splošni del, ki zajema skupno bilanco prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja,
- posebni del sestavljajo finančni načrti neposrednih uporabnikov (občinski organi, občinska uprava ter občinski skladi in agencije),

- načrt razvojnih programov, ki ga sestavljajo letni načrt oziroma plani razvojnih programov neposrednih uporabnikov, ki so opredeljeni z dokumenti dolgoročnega razvojnega načrtovanja, s posebnimi zakoni ali drugimi predpisi.

V splošnem in posebnem delu proračuna se prikažejo ocena realizacije prejemkov in izdatkov za preteklo leto, ocena realizacije prejemkov in izdatkov za tekoče leto ter načrt prejemkov in izdatkov za prihodnje leto.

3.2.2. Izračun primerne porabe

Osnovno izhodišče za pripravo občinskega proračuna je izračun primerne porabe. Kot smo že omenili, predstavlja primerna poraba tisti obseg sredstev, s katerimi občina zagotovi izvajanje ustavnih in zakonskih nalog. ZFO vsebinsko opredeljuje način izračuna primerne porabe občin. Znesek primerne porabe na prebivalca za leto 2005 znaša 94.571 tolarjev in je opredeljen v Zakonu o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2004 in 2005 (Uradni list RS, št. 130/03). Znesek primerne porabe je enoten za vse občine v RS, kar pomeni, da za vsakega prebivalca občina dobi enako sredstev iz javnih prihodkov. Tako imajo revnejše občine enako možnost financiranja javnih potreb, kot tiste občine, ki imajo veliko aktivnega prebivalstva in razvito gospodarstvo. ZFO opredeljuje posebno formulo, na podlagi katere se izračuna primerna poraba posamezne občine:

$$PPi = (0,70 + 0,05 * Ci + 0,05 * Pi + 0,16 * Mi + 0,04 * Si) * ZP * Oi$$

Kjer velja:

- **PPi** – primerni obseg sredstev za financiranje lokalnih potreb v posamezni občini,
- **Ci** – razmerje med dolžino lokalnih cest na prebivalca v občini in dolžino lokalnih cest na prebivalca v celotni državi,
- **Pi** – razmerje med površino posamezne občine na prebivalca v občini in površino celotne države na prebivalca,
- **Mi** – razmerje med deležem oseb, mlajših od 15 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v državi na dan 1. januarja leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe na prebivalca,
- **Si** – razmerje med deležem oseb starejših od 65 let, v celotni populaciji posamezne občine in povprečjem teh deležev občin v državi na dan 1. januarja leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto,
- **ZP** – primerna poraba na prebivalca v Republiki Sloveniji,
- **Oi** – število oseb s stalnim prebivališčem v posamezni občini na dan 1. januarja leta, v katerem se ugotavlja znesek primerne porabe za prihodnje leto po podatkih centralnega registra prebivalstva.

Osnovni seštevek vseh koeficientov je 1,00. Zaradi določb drugega in tretjega odstavka 20.a člena ZFO je potrebno pri izračunu primerne porabe občin upoštevati določene predpostavke pri tistih občinah, ki imajo sedež v krajih, kjer so bili sedeži občin pred uveljavitvijo Zakona o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij, pa nimajo statusa mestnih občin (namesto koeficienta 0,7 se upošteva koeficient 0,74) in pri mestnih občinah (namesto koeficienta 0,7 se upošteva koeficient 0,78). Ob upoštevanju teh korekcij se tem občinam obseg primerne porabe poveča za popravljeno višino vseh za ta namen opredeljenih koeficientov.

Pri izračunu se upoštevajo samo podatki, ki jih posredujejo ustrezne strokovne službe na državni ravni. Izračunan obseg primerne porabe občin predstavlja osnovo za nadaljnji izračun potrebnih sredstev finančne izravnave posamezni občini v primeru, ko lastni prihodki občine ne zadoščajo za pokritje primerne porabe občine. V izračunih primerne porabe za leto 2005 je le 20 občin, ki imajo lastne prihodke večje od primerne porabe, torej se same financirajo. Torej samo 10,36 % občin ne dobiva finančne izravnave. Lastni davčni prihodki krijejo le manjši del finančnih potreb občin. Sledi sklep, da lokalne skupnosti v Sloveniji ne morejo oblikovati lastne davčne politike, tako da skorajda ne moremo govoriti o njihovi finančni samostojnosti, kar pa je v nasprotju z določili 9. člena Evropske listine o lokalni samoupravi, ki pravi, da morajo biti finančni viri, ki so na voljo lokalnim skupnostim, dovolj raznovrstni in prilagodljivi, da sledijo dejanskemu gibanju stroškov in da naj vsaj del finančnih virov lokalnih skupnosti izvira iz krajevnih davkov in taks, katerih višino lahko v okviru zakona določajo občine same.

3.2.3. Ocena lastnih prihodkov občin

Naslednja stopnja pri pripravi občinskega proračuna je ocena lastnih prihodkov. Na podlagi ZFO obseg lastnih prihodkov za posamezno občino ugotovi ministrstvo pristojno za finance v sodelovanju s posamezno občino in Davčno upravo Republike Slovenije. Pri izračunu se upoštevajo stopnje davčnih in nedavčnih dajatev, ki so določene z zakonom. Če stopnje niso določene z zakonom, se upošteva povprečna stopnja v državi.

V izračun primerne porabe občin in zneskov finančne izravnave niso upoštevani vsi z zakonom določeni prihodki lokalnih skupnosti. Pri ocenjevanju lastnih prihodkov se upoštevajo samo posamezni viri po vrstah in podvrstah, skladno z določbami 21. in 22. člena Zakona o financiranju občin.

Prihodki po 21. členu ZFO so:

- dohodnina,
- davek na dediščine in darila,
- davek na dobitke od iger na srečo,
- davek na promet nepremičnin,
- upravne takse, posebna taksa za uporabo igralnih avtomatov zunaj igralnic.

Prihodki po 22. členu ZFO:

- davek od premoženja,
- nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča,
- krajevne turistične takse, komunalne takse,
- pristojbine,
- odškodnine zaradi spremembe kmetijskega zemljišča in gozda,
- odškodnine in nadomestila za degradacijo in uzurpacijo prostora in onesnaževanje okolja,
- prihodki uprave,
- prihodki določenimi z drugimi akti.

V oceno lastnih prihodkov občine se vsi prihodki po 21. členu Zakona o financiranju občin in del prihodkov po 22. členu zakona všttevajo v višini, kot je določena z aktom o njihovi uvedbi (zakon, občinski odlok). Del prihodkov po 22. členu zakona pa se v oceno lastnih prihodkov občine všttevajo po kalkulatívni višini (nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča).

Pri oceni lastnih prihodkov za izračun primerne porabe pa se ne upoštevajo naslednji prihodki opredeljeni v drugem odstavku 25. člena ZFO:

- obresti na depozite,
- najemnine za stanovanja in poslovne prostore,
- prodaja premoženja, drugi prihodki od premoženja,
- vrnjenih depozitov, akreditívov in garantnih pisem,
- nakupov in prodaje vrednostnih papirjev,
- komunalnih prispevkov,
- samoprispevka in
- drugih prihodkov od občanov za sofinanciranje določenih nalog in obveznosti na lokalni ravni.

3.2.4. Ocena javnofinančnih odhodkov občine

V tem delu priprave občinskega proračuna je naloga občine tudi ocena javnofinančnih odhodkov neposrednih in posrednih uporabnikov občinskega proračuna. Neposredni uporabniki občinskega proračuna so organi občine in občinska uprava, ker se financirajo neposredno iz občinskega proračuna. Prav tako pa so neposredni uporabniki občinskega proračuna tudi ožji deli občine kot so krajevne in vaške skupnosti. Posredni uporabniki občinskih proračunov pa so javni zavodi, skladi, agencije, katerih ustanovitelj je občina. Iz občinskih proračunov se financirajo posredno, prek neposrednih uporabnikov (občinske uprave). Občine morajo določiti okvirni obseg in razdelitev sredstev po ključnih funkcijah, ki se kasneje podrobneje opredeli v finančnih načrtih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna in predstavlja za uporabnike zgornjo mejo pravic porabe. Na podlagi teh

ugotovitev se lahko nenazadnje določi višino sredstev za razvojne projekte in investicije. Občina gre v posamezno investicijo običajno s finančno pomočjo države oziroma drugih institucij. Država lahko investira največ 70% celotne investicije, višina dodatnih sredstev pa se določi na podlagi deleža dohodnine na prebivalca v občini v razmerju s tem deležem v drugih občinah, kot je določeno v ZFO.

3.2.5. Postopek sprejema proračuna

Župan mora predlagati občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna. Občina lahko razpolaga samo s tistimi dohodki, ki so bili vplačani v proračun do konca proračunskega leta. Župan predloži predlog občinskega proračuna za prihodnje leto občinskemu svetu v 30 dneh po predložitvi državnega proračuna državnemu zboru. Občinski svet mora sprejeti proračun v roku, ki omogoča uveljavitev proračuna s 1. januarjem leta, na katerega se proračun nanaša. Občinski proračun se sprejme za proračunsko leto, ki se začne in konča hkrati s proračunskim letom za državni proračun. Če proračun ni sprejet pred začetkom leta, sprejme župan odločitev o začasnem financiranju občine in o tem obvesti občinski svet ter nadzorni odbor. Odločitev o začasnem financiranju, ki jo sprejme župan, se objavi v uradnem glasilu in traja največ tri mesece. Poslovanje občine je v času začasnega financiranja omejeno na tekoče naloge in onemogoča pripravo in izvajanje novih projektov in naložb.

Občina torej v svojem proračunu prikaže vsa razpoložljiva sredstva, s katerimi bo financirala naloge, ki jih namerava izpeljati in so same po sebi nujne. V praksi pa se dostikrat pojavi razlika med tistim, kar je občina načrtovala in tistim, kar je uspela realizirati.

Po preteku leta, za katero je bil sprejet proračun, sprejme občinski svet zaključni račun proračuna za preteklo leto. Splošni del zaključnega računa proračuna sestavljajo izkazi: bilanca prihodkov in odhodkov, račun finančnih terjatev in naložb ter račun financiranja. Posebni del zaključnega računa proračuna sestavljajo realizirani finančni načrti neposrednih uporabnikov, upošteva neposredno klasifikacijo proračuna. Skupaj z zaključnim računom je potrebno sprejeti tudi premoženjsko bilanco občine na dan 31.12. tistega leta, ko je bil sprejet zaključni račun. Občine so v skladu z zakonom dolžne predložiti tako zaključne račune kot tudi premoženjske bilance Ministrstvu za finance, najkasneje v 30 dneh po sprejetju.

Zaključni račun proračuna in premoženjska bilanca sta računa, ki ju občina sestavi ob koncu proračunskega obdobja in zaradi tega kažeta poslovanje občine v tem obdobju.

3.2.6. Izvajanje proračuna

Pojem izvrševanja proračuna zajema celoto vsega delovanja, ki se nanaša neposredno na proračun (v širšem pomenu), tako na načrtovanje, sprejemanje, objavo in izvrševanje, kot

tudi na obračun izvršitve ter kontrolo izvrševanja (Sinčič, 2000, str. 173). Izvrševanje proračuna je podrobneje urejeno z ZFJ, letnim oziroma dvoletnim zakonom o izvrševanju proračuna in pravilnikom o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije.

Med ukrepe izvajanja proračuna lahko štejemo tudi rebalans občinskega proračuna, ki pomeni uskladitev prejemkov in izdatkov sprejetega proračuna in njegovo ponovno uravnovešenje. Rebalans občinskega proračuna sprejme občinski svet na predlog župana in se praviloma sprejme po postopku, ki je določen za sprejem proračuna. Rebalans proračuna je akt države oziroma občine o spremembi proračuna med proračunskim letom.

3.2.7. Poročanje in nadzor

Proračunski nadzor je poleg načrtovanja in izvrševanja pomemben segment proračunskega poslovanja, pa naj si gre za nadziranje poslovanja neposrednih ali posrednih proračunskih uporabnikov. To velja tudi za poslovanje občinskih organov ali organizacij ter občinske uprave kot neposrednih proračunskih porabnikov.

Država in občine proračunska sredstva sami porabljajo za izvajanje svojih nalog, kakor jih tudi dodeljujejo posrednim proračunskim uporabnikom (javnim zavodom, javnim agencijam, javnim skladom, javnim podjetjem,...) kot tudi gospodarskim družbam in drugim subjektom za njihovo poslovanje. Za to svoje delo so nadzirani. Nadzor delovanja državnih in občinskih organov opravljajo notranji in zunanji revizorji. Notranji revizorji so zaposleni v državnem organu oziroma v občinski upravi, katerega poslovanje revidirajo (notranje revizijske službe). Na ministrstvu za finance pa obstaja služba za nadzor proračuna kot centralni organ za koordinacijo in nadzor sistema notranjega nadzora. Zunanji nadzor opravljajo revizorji računsko sodišča. Računsko sodišče kot najvišji organ državne kontrole proračunskih in drugih javnih sredstev se je konstituiralo v letu 1995 in od tedaj revizorji izvajajo revizije pravilnosti in smotrnosti poslovanja uporabnikov javnih sredstev (Horvat, 2003, str. 21-31).

Nadziranje proračunske porabe dobiva novo vsebino, ki je predvsem v tem, da revizorji z visokim strokovnim znanjem in usposobljenostjo pomagajo županu reševati probleme in iskati poti za boljše poslovanje. Posebej še to velja za notranje revizorje, v katerih župani morajo najti svoje svetovalce za vzpostavitev ustreznega sistema finančnega poslovanja in delovanja notranjih kontrol.

4. PREDSTAVITEV OBČINE KOMEN

Občina Komen je skupaj z občinami Divača, Hrpelje-Kozina, in Sežana naslednica nekdanje občine Sežana. Občina je bila ustanovljena 4.10. 1994 z Zakonom o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij (Uradni list RS, št. 60/94). Ob nastanku so si občine s posebnimi sklepi občinskih svetov razdelile stanovanja, stavbna zemljišča, nepremičnine, javno infrastrukturo, pa tudi terjatve in bremena. Končni sporazum o delitveni bilanci je bil po šestih letih pogajanj in usklajevanj podpisan šele novembra 2001. Vsaka občina je tako lastnica nekaj skupnega premoženja na svojem ozemlju. Kljub dokončni ločitvi pa vse štiri občine tesno sodelujejo na številnih področjih ter imajo skupne zavode, ki jih skupno financirajo.

Komenska občina obsega 103 km² površine – od slovensko-italijanske meje, kjer meji z občino Devin-Nabrežina, do Braniške doline na severnem robu Krasa, kjer se območje nadaljuje v Vipavsko dolino in meji z občinami Miren-Kostanjevica, Nova Gorica, Ajdovščina in Vipava na slovenski strani in Doberdob na italijanski. Na južni strani jo v Sloveniji omejuje še občina Sežana, v Italiji pa občina Zgonik. Sestavlja jo 35 naselij oziroma 20 vaških skupnosti. Na kraški planoti so vaške skupnosti: Gorjansko, Brje pri Komnu, Brestovica pri Komnu, Klanec, Komen, Ivanji Grad-Zagrajec, Preserje, Volčji Grad, Sveto, Škrbina, Mali Dol, Tomačevica, Gabrovica-Coljava, Kobjeglava-Tupelče, Hruševica, Štanjel, Kobdilj, Lukovec, v Braniški dolini pa vaški skupnosti Gornja Branica in Lisjaki. Središče občine je naselje Komen, kjer je tudi občinski sedež, zgodovinsko in arhitekturno najbolj poznan kraj pa je Štanjel, s starim utrjenim delom in grajskim kompleksom na griču Turn.

Prebivalstvo

V občini Komen je po podatkih Statističnega urada RS na dan 31.12.2003 prebivalo 3585 oseb. Od tega je bilo 1753 moških in 1832 žensk. Če primerjamo ta podatek s številom prebivalcev na dan 31.12.1999, ko je v občini Komen prebivalo 3605 ljudi, ugotovimo, da se je število prebivalcev rahlo zmanjšalo. Prav tako je bil po podatkih iz statističnega urada RS naravni prirastek v letu 2003 negativen, in sicer se je po podatkih rodilo 21 živorojenih otrok, v istem letu pa je umrlo 48 ljudi, torej je bil naravni prirast negativen za 27 ljudi. To negativno sliko zmanjševanja prebivalstva v občini nekoliko izboljšujejo migracije, saj se je v istem obdobju v občino preselilo 54 ljudi, odselilo pa le 37, kar pomeni, da se je s selitvami prebivalstvo povečalo za 17 ljudi. Po večini so to starejši ljudje, ki na Krasu gradijo počitniške hiše, nekaj od teh je tudi iz tujine. Glede na starostne strukture, po podatkih Statističnega urada RS na dan 31.12.2002, ki je potreben tudi za izračun primerne porabe na občino za leto 2005 kaže, da je delež mladih (mlajših od 15 let) v komenski občini 13,4% in je nižji od slovenskega povprečja, ki znaša 15,5%. Medtem ko je delež starejših od 65 let višji za 3,5 odstotne točke, kot znaša slovensko povprečje in je približno 18,5%. Delež

prebivalcev starih med 15 in 65 pa znaša približno 68% in je za 1,5 odstotne točke nižji od slovenskega povprečja. Iz podatkov lahko razberemo, da je v občini vedno več starejših občanov, delež mladih pa upada še hitreje, kot je to značilno za slovensko povprečje.

Izobraževanje in zaposlenost

V občini sta dva vrtca, v šolskem letu 2004/2005 ju je obiskovalo 95 otrok. Število iz leta v leto upada, kar vpliva tudi na zmanjševanje števila osnovnošolcev. Le-teh je bilo v lanskem šolskem letu 229 od tega 103 deklet in 126 fantov. Otroci obiskujejo osnovno šolo Antona Šibelje Stijenka v Komnu, del otrok pa obiskuje njeno podružnico v Štanjelu. Največ dijakov obiskuje srednji šoli v Sežani in Novi Gorici, nekateri pa tudi drugod. Po podatkih Statističnega urada RS, je bilo v občini Komen, ob popisu dne 31.12.2002, 702 aktivnega prebivalstva. Od tega je bila večina ljudi zaposlenih v podjetjih, družbah in organizacijah nekaj pa tudi pri samozaposlenih osebah. V občini Komen je bilo po podatkih Republiškega zavoda za zaposlovanje na dan 30.06.2005 80 brezposelnih oseb, od tega 43 žensk in 37 moških. Glede na stopnjo izobrazbe je bilo tako brezposelnih 24 oseb s I. stopnjo izobrazbe, 3 z II., 17 s IV., 27 s V., 2 s VI. in 7 s VII. stopnjo izobrazbe. Stopnja brezposelnosti je maja letos znašala v občini Komen 4.6% in je mnogo nižja kot znaša slovensko povprečje za ta isti mesec, in sicer 9.9%. Povprečna bruto plača v občini Komen je po podatkih Statističnega urada RS maja 2005 znašala 254.137 SIT in je bila za 7.87% nižja kot znaša slovensko povprečje, kjer je bila povprečna bruto plača v tem istem letu 275.861 SIT.

Gospodarstvo, kmetijstvo in turizem

V občini prevladujejo tri manjša podjetja, to so Aluminij Oprema d.d., ki se ukvarja s proizvodnjo skladiščne opreme, Aluminij Montal d.d., ki se ukvarja s proizvodnjo aluminijastih ter plastičnih oken in vrat, ter Iskra Avtoelektrika Livarna Komen d.o.o., ki je podružnica Iskre Avtoelektrike iz Šempetra pri Novi Gorici. Nekaj je tudi manjših obrtnikov, predvsem v lesni in kovinski stroki. Vendar pa je večina prebivalcev zaposlenih v okoliških občinah predvsem v Sežani, Novi Gorici in Ajdovščini.

V preteklosti je imelo to območje izrazito kmetijski značaj in je podobno kot druge obmejne občine oskrbovalo bližnji Trst s svojimi pridelki. V zadnjih letih se je število kmetij znatno zmanjšalo, tako da je po podatkih Statističnega letopisa RS iz leta 2002, v občini Komen 11 kmetij. Vendar pa se večina prebivalstva s kmetijstvom ukvarja kot z dopolnilno dejavnostjo, v zadnjih letih predvsem z vinogradništvom, natančneje s pridelavo kraškega terana, ki je dodobra izpodrinil živinorejo in poljedelstvo. Predvsem sta se na slovenskem delno pa tudi na svetovnem trgu uveljavili dve blagovni znamki terana, to sta Jazbec in Pavlina, ki sta povečali prodajo tega vina, ter posledično povečala urejanje in zasajevanje novih vinogradov.

Slika 1: Svetovno znano Jazbečevo teranovo peneče vino

Vir: Brošura Vinska cesta.

Slika 2: Kraški pršut in ostale kraške dobrote

Vir: Brošura Vinska cesta.

V občini postajajo pomembnejše tudi turistične storitve. Predvsem si občina prizadeva še bolj turistično obuditi Štanjelski grad. Skupaj z njim so povezani tudi številni projekti za pospeševanje turizma, kot so ureditev poti znanega slovenskega arhitekta Maksa Fabiana, izgraditev kolesarskih poti po Krasu ter na novo obujena avtobusna povezava med Štanjelom in čezmejnim mestecem Devinom. Predvsem s slednjo povezavo se poskuša izgraditi mreža izmenjave turistov med obema krajema, vendar zaenkrat projekt še ni v polni meri zaživel, saj se je avtobusna povezava izkazala bolj kot prevoz kopalcev do bližnjega morja. V povezavi s kmetijstvom v zadnjem času na pomenu vedno bolj pridobivajo turistične kmetije, vinotoči ter osmice, nekaj družin pa za turistične namene oddaja tudi prenočišča.

Slika 3: Grad Štanjel s svojo okolico

Vir: Internetna stran občine Komen.

V turizmu je bilo v letih, odkar je občina Komen samostojna, s strani občine in občanov vloženega veliko truda in denarja, vendar pa se rezultati, kar je splošno znano za turistično panogo, kažejo dokaj počasi, vendar naj bi turizem dolgoročno predstavljal gonilno smernico občine. V prihodnjih letih bo potrebno še bolj navezati stik z ostalimi obalnokraškimi občinami, da bi s skupnimi močmi še bolj izkoristili naravne danosti Primorske.

V občini se zavedajo, da ni dovolj podpirati samo nadaljnji razvoj že obstoječih gospodarskih panog. Prizadevajo si še bolj izboljšati turistično ponudbo, tako glede ponujenih turističnih zmogljivosti, kot tudi glede obnove kulturne dediščine in ohranjanja naravnih lepote. Za še bolj celovit razvoj Krasa in za zaustavitev negativnih demografskih trendov pa si v občini Komen aktivno prizadevajo za namestitve visokošolskih programov v Štanjelu, saj predstavlja štanjelski grad eno izmed idealnih lokacij za izvajanje podiplomskih izobraževalnih programov. V povezavi s tem vidijo v občini tudi dobre možnosti za razvoj kongresnega turizma in drugih tovrstnih dejavnosti v manjšem obsegu v okolju, ki ga zaznamuje neokrnjenost narave, bogata kulturna dediščina in milo submediteransko podnebje.

5. PRORAČUN OBČINE KOMEN

5.1. Proračun občine Komen za leto 2005

V tem delu bom predstavil proračun občine Komen za leto 2005. Pri pripravi proračuna je zaposlenim občine Komen predstavljalo glavno vodilo doseči uravnotežen proračun. Prizadevali so si pridobiti čim več sredstev za nemoteno delovanje javnih služb in z zakonom definiranih obveznosti, nadaljevati s pričetimi nalogami iz leta 2004 ter zagotoviti čim več sredstev za investicijske namene in s tem omogočiti nadaljnji razvoj komenske občine.

Ministrstvo za finance je lokalnim skupnostim dne 20.07.2004 poslalo izhodišča za pripravo proračunov lokalnih skupnosti za leti 2005 in 2006. Znesek primerne porabe na prebivalca za leto 2005 znaša 94.571 SIT in je opredeljen v Zakonu o izvrševanju proračuna Republike Slovenije za leti 2004 in 2005 (Uradni list RS, št. 130/03).

Izračunan obseg primerne porabe predstavlja osnovo za nadaljnji izračun potrebnih sredstev finančne izravnave posamezni občini v primeru, ko lastni prihodki ne zadoščajo za njeno pokritje.

Izračun za občino Komen izvedemo po obrazcu:

$$PPi = (0,70 + 0,05*Ci + 0,05*Pi + 0,16*Mi + 0,04*Si)*ZP*Oi$$

$O_i = 3.620$
 $P_i = 2,797554$
 $C_i = 1,686569$
 $M_i = 0,864966$
 $S_i = 1,240740$
 $ZP = 94.571$
 $PP_i = 380.769.000 \text{ SIT}$

Ob upoštevanju zgoraj navedenih podatkov znaša obseg primerne porabe za občino Komen 380.769.000 SIT. Ocena lastnih prihodkov po 21. in 22. členu ZFO znaša 302.226.936 SIT, razliko do primerne porabe pa bo občina prejela s strani Ministrstva za finance, v obliki finančne izravnave v višini 78.544.032 SIT. Po izračunih, ki so bili opravljeni ob pripravi proračuna za leto 2004 (in pozneje rebalansa proračuna), naj bi bila občina Komen upravičena do finančne izravnave v višini 64.592.000 SIT. Navedeni znesek je občina tudi prejela. V letu 2004 pa so bile določene dajatve, ki se upoštevajo pri izračunu primerne porabe realizirane v višjem obsegu, kot so bile prvotno načrtovane. Največje odstopanje je pri dajatvah iz naslova dohodnine in davka na promet nepremičnin. Zaradi večje realizacije navedenih dajatev, je občina upravičena do nižje finančne izravnave. Zato bo morala nastalo razliko (preveč nakazano finančno izravnavo) iz leta 2004 v višini 6.209.000 SIT poravnati v letu 2005. Tako bo dejanska vrednost finančne izravnave v letošnjem letu 72.335.032 SIT.

Tabela 1: Bilanca prihodkov in odhodkov občine Komen za leto 2005

I.	Skupaj prihodki	800.105.206
II.	Skupaj odhodki	810.733.155
III.	Proračunski presežek (primankljaj) (I.- II.)	- 10.667.949

Vir: Odlok o proračunu Občine Komen za leto 2005.

Proračun občine Komen je bil sprejet z Odlokom o proračunu občine Komen za leto 2005 na redni seji občinskega sveta 10.06.2005 (Uradni list RS, št. 56/05). Pričakovani obseg prihodkov kaže, da bo v letu 2005 obseg vseh prihodkov v višini 800.105.206 SIT, celotni predvideni odhodki pa znašajo 810.733.155 SIT. Tako vidimo, da je v letu 2005 pričakovan primanjkljaj v višini 10.667.949 SIT. Uravnoteženost proračuna bodo dosegli s sredstvi proračunskega presežka iz leta 2003. V letu 2005 občina Komen nima proračunskih postavk v računu finančnih terjatev in naložb, ter v računu financiranja.

5.1.1. Prihodki občine Komen

Prihodki občine so v bilanci prihodkov in odhodkov v skladu z uredbo o ekonomski klasifikaciji javnofinančnih prihodkov in odhodkov razvrščeni v davčne prihodke, nedavčne prihodke, kapitalske prihodke, prejete donacije in transferne prihodke.

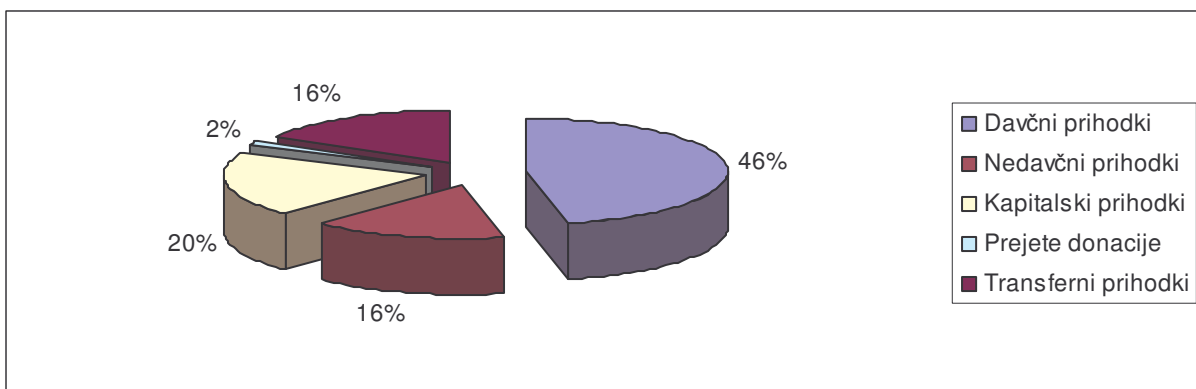
Tabela 2: Načrtovani prihodki občine Komen za leto 2005 ter njihova struktura

VRSTA PRIHODKOV	2005	STRUKTURA 2005
A. PRIHODKI IZ BILANCE PRIHODKOV IN ODHODKOV	800.105.206	100%
I. Davčni prihodki	373.993.160	46,50%
- dohodnina	264.383.160	32,90%
- davki na premoženje	33.021.000	4,03%
- domači davki na blago in storitve	76.589.000	9,57%
II. Nedavčni prihodki	124.514.042	16,57%
III. Kapitalski prihodki	158.412.500	19,54%
IV. Prejete donacije	12.750.000	1,35%
V. Transforni prihodka	130.435.504	16,04%
- prihodki iz državnega proračuna	125.635.504	15,70%
- sredstva EU – Phare	4.800.000	0,60%
B. RAČUN FINANČNIH TERJATEV IN NALOŽB	0	0,00%
C. RAČUN FINANCIRANJA	0	0,00%
SKUPAJ	800.105206	100%

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2005.

Iz Tabele 2 je razvidno, da se bo občina Komen v letu 2005 financirala iz tekočih (davčnih in nedavčnih prihodkov), kapitalskih prihodkov, prejetih donacij in trasfernih prihodkov. Med davčnimi prihodki, ki predstavljajo 46,50% vseh prihodkov občine, ima največji delež dohodnina, in sicer 70,7% vseh davčnih prihodkov, ostali prihodki pa predstavljajo približno 30% davčnih prihodkov. Nedavčni prihodki predstavljajo 16,57% vseh prihodkov, od tega predstavljajo prihodki od koncesij 80,7% vseh nedavčnih prihodkov. Pomemben delež v letošnji strukturi prihodkov predstavljajo tudi kapitalski prihodki, in sicer 19,54% vseh prihodkov, od tega največ prihodki od prodaje stavbnih zemljišč 67,86%, ostali del pa predstavljajo prihodki od prodaje zgradb in prostorov, in sicer 32,14%. Prejete donacije predstavljajo relativno majhen delež v skupini prihodkov, saj njihov delež znaša le 1,35% vseh prihodkov. V skupino transfernih prihodkov, ki predstavljajo 16,04% celotnih prihodkov, spadajo vsa sredstva, ki jih posamezna institucija javnega financiranja prejema iz drugih javnofinančnih institucij. V tem primeru je pomemben delež, ki ga predstavljajo prejeta sredstva iz državnega proračuna za tekočo porabo, finančna izravnava. Ta znaša 57,58% vseh transfernih prihodkov.

Slika 4: Struktura prihodkov proračuna občine Komen za leto 2005

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2005.

5.1.2. Odhodki občine Komen

Odhodki občine zahtevajo bolj temeljito razčlenitev in proučitev kot prihodki, saj proračunski denar odteka v več smereh. V splošnem delu proračuna so odhodki prikazani po ekonomski klasifikaciji, ki nam pove, kaj se plačuje iz proračunskih sredstev, posebni del pa je sestavljen po funkcionalni klasifikaciji, kjer je razvidno, za katera področja se porabljajo proračunska sredstva.

V skladu z ekonomsko klasifikacijo so v bilanci prihodkov in odhodkov odhodki razvrščeni v štiri osnovne skupine: tekoči odhodki, tekoči transferi, investicijski odhodki in investicijski transferi.

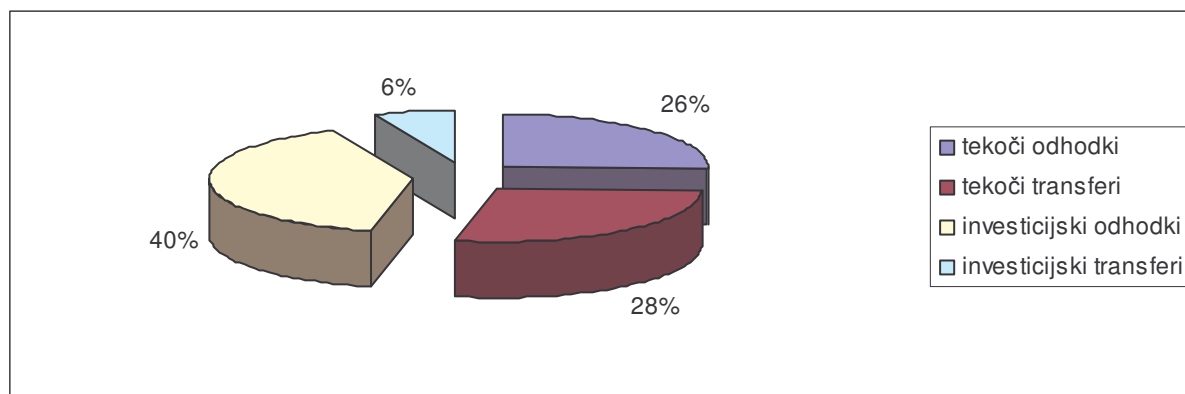
Tabela 3: Načrtovani odhodki občine Komen za leto 2005 in njihova struktura

VRSTA ODHODKOV	2005	STRUKTURA 2005
I. TEKOČI ODHODKI	207.263.434	25,56%
- plače in drugi izdatki zaposlenih	34.075.000	4,20%
- prispevki delodajalcev za socialno varnost	4.943.200	0,61%
- rezerve	1.903.850	0,23%
- izdatki za blago in storitve	166.341.384	20,52%
II. TEKOČI TRANSFERI	225.027.154	27,75%
- subvencije	2.860.000	0,35%
- transferi posameznikom in gospodinjstvom	100.750.845	12,43%
- transferi neprofitnim org. in ustanovam	26.866.902	3,31%
- drugi tekoči domači transferi	94.549.407	11,66%
III. INVESTICIJSKI ODHODKI	327.660.000	40,41%
IV. INVESTICIJSKI TRANSFERI	50.882.568	6,28%
SKUPAJ	810.773.155	100%

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2005.

Celotni predvideni odhodki občine Komen znašajo 810.773.155 SIT. Od tega bo za investicije namenjenih dobrih 327.660.000 SIT, kar je dobrih 40% vseh odhodkov.

Slika 5: Struktura odhodkov občine Komen za leto 2005

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2005.

V nadaljevanju bom podrobno razčlenil posamezne odhodke po področjih funkcionalnih dejavnosti. Glavna področja funkcionalnih dejavnosti po odredbi o funkcionalni klasifikaciji javnofinančnih izdatkov (Uradni list RS, 2000, št. 43) so razvidna iz Tabele 4.

Tabela 4: Načrtovani odhodki občine Komen za leto 2005 po funkcionalni klasifikaciji in njihova struktura

VRSTA ODHODKOV	2005	STRUKTURA 2005
I. Javna uprava	169.132.352	20,86%
II. Obramba	3.500.000	0,43%
III. Javni red in varnost	24.622.472	3,04%
IV. Gospodarske dejavnosti	197.744.835	24,39%
V. Varstvo okolja	118.190.800	14,58%
VI. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj	83.368.383	10,28%
VII. Zdravstvo	8.700.000	1,07%
VIII. Rekreativna, kultura, neprofitna društva	37.802.000	4,66%
IX. Izobraževanje	137.367.313	16,94%
X. Socialna varnost	30.345.000	3,74%
SKUPAJ	810.773.155	100%

Vir: Odlok proračuna občine Komen za leto 2005.

1. Javna uprava

Ta skupina vključuje odhodke, ki so pogoj za delovanje uprave (obratovalni in drugi stroški prostorov – ogrevanje elektrika...), odhodke, ki so posledica vsebine dela upravnih organov (plače, sejnine, drugi izdatki zaposlenim, izdatki za blago in storitve), investicije v občinske prostore ter proračunsko rezervo.

Pomemben delež odhodkov javne uprave predstavljajo plače in drugi izdatki zaposlenim (24,55% odhodkov javne uprave) in izdatki za blago in storitve, ki predstavljajo 28,81% odhodkov javne uprave. V letošnjem proračunu pa so največji odhodki javne uprave predvideni za odplačilo leasing obrokov (nakup zemljišč, nakup nepremičnin-predvsem pridobitev novih prostorov za delovanje občine), ki skupaj predstavljajo 33,97% vseh odhodkov za javno upravo. Del odhodkov pa je namenjen za nakup novih občinskih računalnikov, novega avtomobila za OŠ Komen in fotokopirnega stroja, katerih skupni investicijski odhodek predstavlja 9,46% vseh odhodkov javne uprave.

V to skupino proračunskih odhodkov spada tudi obvezna proračunska rezerva, ki so jo občine skladno z ZFJ dolžne oblikovati in se uporablja za financiranje izdatkov za odpravo posledic naravnih nesreč in drugih nesreč, ki jih povzročajo naravne sile in ekološke nesreče. V zakonu o javnih financah je določeno, da se v proračunsko rezervo izloča del skupno doseženih letnih prejemkov proračuna v višini, ki je določena s proračunom, vendar največ do višine 1,5% prejemkov proračuna. Za sredstva proračunske rezerve je občina Komen v letu 2005 namenila 0,05% primerne porabe, kar znaša 1.903.850 SIT.

Del odhodkov odpade še na operativne odhodke (stroški funkcionarjev, referendumov, izobraževanja zaposlenih, sejnine nadzornega odbora...) ter za politične stranke.

2. Obramba

Za potrebe civilne zaščite je za leto 2005 predvidenih nekaj manj kot pol odstotka vseh odhodkov. Ocena odhodkov zajema izdatke za nakup opreme (plinometer, GPS, gasilni aparati), stroške usposabljanja pripadnikov CZ in druge operativne odhodke, med katere uvrščamo stroške opazovanja in obveščanja ob razglasitvi velike požarne ogroženosti, zavarovanje pripadnikov civilne zaščite...

3. Javni red in varnost

Tu so zajeta sredstva, ki jih občina Komen namenja za protipožarno varnost. Večina sredstev je namenjenih za financiranje prostovoljnega gasilskega društva Komen, ki izvaja naloge javne gasilske službe v občini. Del odhodkov bo namenjen tudi za sofinanciranje javnega Zavoda za gasilno in reševalno službo Sežana ter za financiranje leasinga gasilskega vozila GVC in nakupa gasilske opreme. Za vzdrževanje reda in protipožarne varnosti je v letošnjem proračunu namenjenih 3,04% vseh proračunskih odhodkov.

4. Gospodarske dejavnosti

To področje je v skladu s funkcionalno klasifikacijo razporejeno na več področij in predstavlja največji, kar 24,39% vseh odhodkov. Prvo med njimi je kmetijstvo. Za kmetijstvo

je namenjeno le slaba 2,68% vseh sredstev namenjenih za gospodarske dejavnosti. To so predvsem podpore kmetijstvu v obliki subvencij. Za urejanje gozdnih cest, rekonstrukcijo lokalnih cest ter asfaltiranje nekaterih javnih ter dovoznih poti je v letošnjem proračunu namenjenih 20,7% sredstev. Tudi za podporo malemu gospodarstvu namenja komenska občina v letošnjem proračunu izredno malo sredstev. Tako namenja malemu gospodarstvu niti odstotek vseh sredstev, Regionalni razvojni agenciji Južne Primorske ter za Evropski program regionalne kompetence pa namenja skupaj 2,98% sredstev.

Največji delež vseh odhodkov za gospodarske dejavnosti je v letošnjem letu namenjenih za investicije in pospeševanje razvoja turizma, in sicer je za to gospodarsko dejavnost namenjenih kar 41,96% sredstev. Največji del sredstev je namenjenih za nadaljno obnovo gradu v Štanjelu, subvencioniranju avtobusnega prevoza Štanjel - Devin, ter za pospeševanje turizma v občini. Najnovejša pridobitev v občini je avtobusna povezava Štanjel-Devin. Tako bo v času letošnjih poletnih šolskih počitnic v dogovoru s sosednjo občino Devin - Nabrežina ob sobotah, nedeljah in praznikih trikrat dnevno uvedena avtobusna povezava med Štanjelom in Devinom. Tako bosta obe občini do polovice krili razliko med prejetim skupnim zneskom za plačilo vozovnice in stroškom prevoza.

Pomemben delež predstavljajo tudi tekoči odhodki in investicijski odhodki v vaške skupnosti (26,63%), ter tekoči izdatki za komunalne storitve (4,17%).

5. Varstvo okolja

Področje se nanaša na zbiranje in ravnanje z odpadki ter na ravnanje z odpadno vodo. Za to gospodarsko dejavnost je skupno namenjenih 14,58% vseh odhodkov. Za zbiranje in ravnanje z odpadki so sredstva namenjena predvsem za sanacijo divjih odlagališč, za postavitev dodatnih zbiralnic - EKO otokov ter za ureditev sodobnega centra za ločeno zbiranje odpadkov v Kopru in Sežani. Na področju ravnanja z odpadno vodo pa je največ sredstev namenjenih za izgradnjo komunalne infrastrukture in čistilne naprave v Komnu, za katero je namenjenih 61% vseh sredstev namenjenih za varstvo okolja.

6. Stanovanjska dejavnost in prostorski razvoj

Izdatki za področje stanovanjske dejavnosti in prostorski razvoj predstavljajo v celotnih odhodkih 10,28%. Največ sredstev je namenjenih za prostorsko načrtovanje in razvoj, predvsem za izdelovanje prostorskih podlag za izdelavo strategije prostorskega razvoja občine ter za izdelavo prostorskega informacijskega sistema. Velik del sredstev je namenjenih tudi za izdelavo vodovoda v vasi Brje. Ostali del predstavljajo tekoči odhodki za oskrbo z vodo in elektriko javnih objektov in javne razsvetljave ter tekoči stroški upravljanja občinskih stanovanj kot so intervencijski posegi, popravila manjše vrednosti ter investicijsko vzdrževanje.

7. Zdravstvo

Sredstva namenjena zdravstvu predstavljajo dober odstotek celotnih odhodkov. Namenjena pa so za plačilo prispevka za osnovno zdravstveno zavarovanje za brezposelne osebe, za namene mrliških ogledov ter za investicije v Zdravstveni dom Sežana (EKG in ostala oprema) in Splošno bolnišnico v Novi Gorici (sofinanciranje nakupa aparata za kardioangiagnostiko).

8. Rekreacija, kultura in dejavnosti neprofitnih organizacij, združenj, društev in drugih institucij

Za to področje proračuna je skupno namenjenih 4,66% vseh odhodkov. Na športnem področju je največ sredstev namenjenih za dotacije športnim društvom, ki bodo razporejena skladno z razpisom. Nekaj sredstev je namenjenih tudi za sofinanciranje investicij v šport. Na kulturnem področju je ravno tako del sredstev namenjen za dotacije kulturnim društvom. Največji del kulturnih sredstev pa občina mora nameniti za delovanje knjižnice Srečka Kosovela v Sežani. V skladu s sporazumom o uvedbi premoženjsko pravnih razmerij med občino Sežana in novo nastalimi občinami je potrebno od leta 2004 dalje financirati delovanje Kosovelove knjižnice v Sežani po sorazmerju s številom prebivalcev, kar za občino Komen predstavlja 15,32% delež oziroma 14.550.000 SIT, kar predstavlja 38,5% vseh sredstev namenjenih za to odhodkovno predpostavko. Del sredstev namenja občina še za podelitev Štrekljeve nagrade, za obnovo spominskih obeležij Zveze združenja borcev občine Komen ter za izpeljavo prireditve ob obletnici napada v Dovcah.

9. Izobraževanje

Področje izobraževanja zajema področje predšolske vzgoje in osnovnošolsko izobraževanje. Za to dejavnost je v letošnjem proračunu namenjenih skoraj 17% vseh proračunskih odhodkov. Za predšolsko dejavnost je namenjenih 48,8% vseh sredstev predvsem za plače in druge tekoče odhodke Vzgojno varstvenega zavoda Sežana. Del sredstev je namenjenih tudi za dograditev vrtca v Komnu. Ostali del sredstev pa je namenjen za tekoče delovanje Osnovne šole Antona Šibelja Stjenka v Komnu ter Podružnične osnovne šole v Štanjelu. Občina je dolžna del sredstev nameniti tudi za Glasbeno šolo Sežana, ki ima svoj oddelek v Komnu.

10. Socialna varnost

Skrb za ustrezen socialni status občanov izvaja občina Komen prek Centra za socialno delo Sežana, katerega tekoče delovanje tudi delno financira. Ravno tako delno financira delovanje Doma upokojencev Sežana, za katerega gre največ sredstev iz tega naslova, kar 58,3%. Del

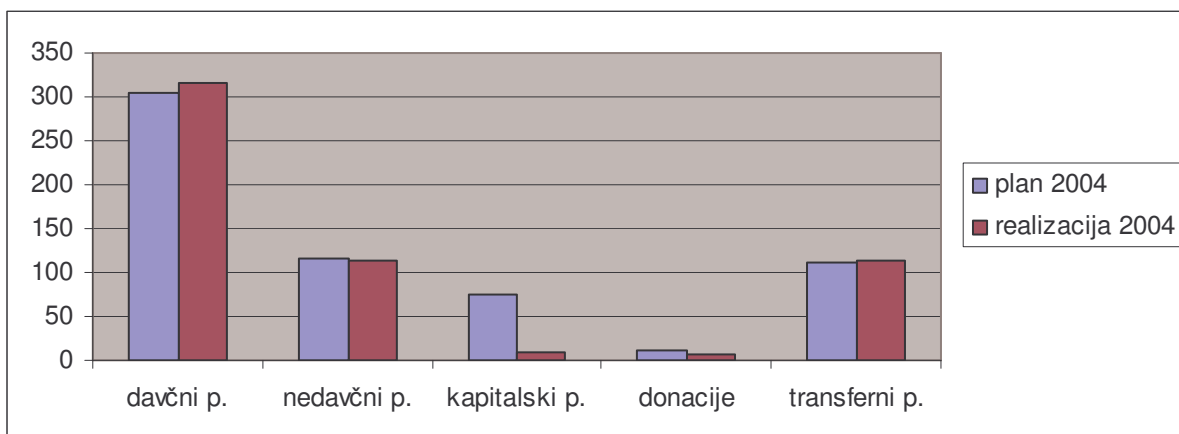
sredstev namenja še za izvajanje pomoči na domu ter za razna javna dela na področju sociale.

5.2. Primerjava med planiranim in realiziranim proračunom občine Komen za leto 2004

V letu 2004 so bili tako prihodki kot odhodki realizirani v manjšem obsegu od planiranega (Priloga 1). Primerjav med planom proračuna in njegovo realizacijo v letu 2004 sem opravil samo na bilanci prihodkov in odhodkov, saj denarnih tokov v računu finančnih terjatev in naložb ter računu financiranja ni bilo.

Ustvarjeni prihodki so bili za 9,6% nižji od načrtovanih. Davčni prihodki so bili realizirani z indeksom v višini 103,1 in predstavljajo v realiziranih prihodkih leta 2004 56,4%. Najvišji vir davčnih prihodkov predstavlja dohodnina, ki je bila v letu 2004 realizirana 2,1% višjem znesku od planiranega in skupno predstavlja 45,8% celotnih prihodkov. Nedavčni prihodki so bili realizirani v skoraj enakem obsegu, kot so v občini načrtovali, saj je realizacija le za 0,9% nižja od plana. Skupni nedavčni prihodki v letu 2004 predstavljajo 20,5% vseh prihodkov. Največji odmik med realiziranimi in planiranimi prihodki, pa je nastal na strani kapitalnih prihodkov. V občini so v letu 2004 planirali za 76.600.000 SIT prihodkov iz tega vira, dejansko pa so jih realizirali le 10.401.534 SIT, kar predstavlja 13,9% realizacijo. Do tako velikega razmika je prišlo predvsem zaradi neuspešne prodaje stare Osnovne šole v Štanjelu, katere prodajo spet načrtujejo v proračunu za leto 2005. Tudi prejete donacije so se v letu 2004 realizirale le 55,4%, vendar le-te predstavljajo le 1,1% vse prihodkov. Skupina transfernih prihodkov ima 20,2% delež, realizirana pa je bila v skoraj enaki višini, kot je bila planirana, saj njen indeks znaša 101,2. Najvišji delež transfernih prihodkov predstavlja finančna izravnava, ki predstavlja 12,4% celotnih proračunskih prihodkov. Ker so bile v letu 2004 določene dajatve, ki se upoštevajo pri izračunu primerne porabe realizirane v višjem obsegu, kot so bile prvotno načrtovane, je bila občina upravičena do nižje finančne izravnave. Zato bo morala nastalo razliko (preveč nakazano finančno izravnavo) iz leta 2004 poravnati v letu 2005.

Slika 6: Primerjava planiranih in realiziranih prihodkov proračuna občine Komen v letu 2004 v MIO SIT

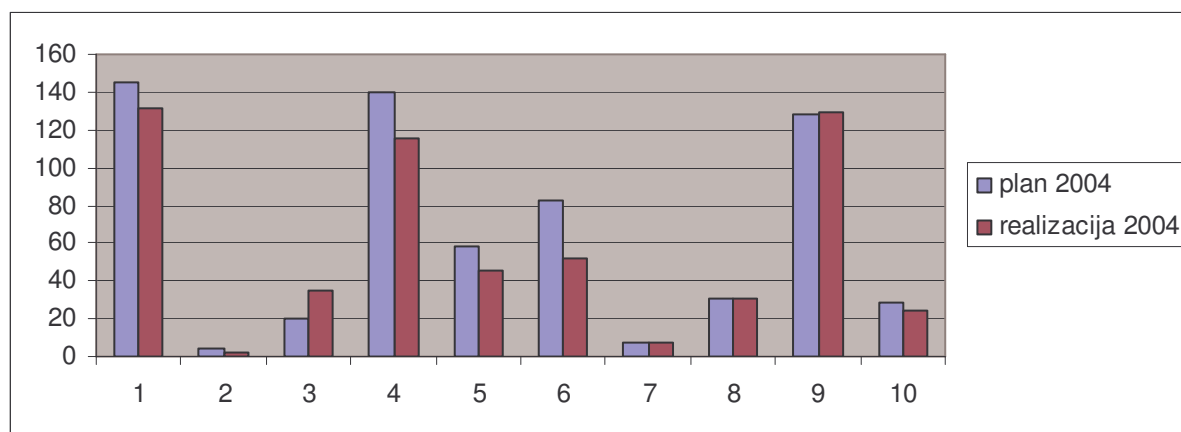

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2004 in Zaključni račun za leto 2004.

Realizirani odhodki so v letu 2004 dosegli višino 573.454.839 SIT, kar pomeni, da so bili za 10,9% nižji od planiranih. Odstopanja na posameznih področjih so bila tako v pozitivno kot negativno smer. Tako so odhodki iz odhodkovnih postavk za zdravstvo, rekreacijo in kulturo ter izobraževanje bili realizirani v skoraj enaki višini, kot so bili planirani, saj njihovi indeksi znašajo 99,4, 100,7 ter 101,1. Občina je več sredstev od načrtovanih namenila predvsem za javni red in varnost, saj je realizacija presegla plan za 76,6%. Temu so botrovali predvsem številni požari na območju kraških občin v tem obdobju. Na vseh drugih odhodkovnih področjih so bili realizirani odhodki nižji od planiranih.

Tako je javna uprava, katere odhodki predstavljajo 22,8% vseh odhodkov, porabila za 9,6% manj sredstev od načrtovanih. Prihranila je predvsem na izplačanih plačah ter porabljenih izdatkih za blago in storitve. Nižji odhodki so bili realizirani tudi na področju gospodarskih dejavnosti in to kar za 17,2%. Znižanje odhodkov gre predvsem na račun manjših investicij v vaške skupnosti ter zaradi neizkoriščenih sredstev posameznih vaških skupnosti, ki niso porabile sredstev, ki jim jih občina namenja za komunalno urejanje vasi (glavarina). Za kar 36,8% pa so bili nižji izdatki za stanovanjsko dejavnost. Predvsem so bili na tem področju nižji odhodki za prostorsko načrtovanje in razvoj, najbolj pa so na tem področju trpele investicije v izgraditev vodovodnega omrežja v vaseh Brje ter Lukovec, saj občina nikakor ne more zbrati dovolj sredstev za pričetek gradnje. Nižji odhodki so bili realizirani tudi na področju obrambe zaradi neusposabljanja članov civilne zaščite ter na področju varstva okolja zaradi neizgradnje ekoloških otokov za zbiranje odpadkov po vaseh. Indeks za ti dve odhodkovni področji znašata 62,5 in 78,5. Do nižjih odhodkov od načrtovane je prišlo tudi na področju socialne varnosti predvsem zaradi nižjih stroškov regresiranja oskrbe Doma upokojencev Sežana ter pomoči upokojencem na domu. Indeks znaša 82,5.

Slika 7: Primerjava planiranih in realiziranih odhodkov proračuna občine Komen v letu 2004 (po področjih funkcionalne klasifikacije) v MIO SIT

*1 - javna uprava, 2 - obramba, 3 - javni red in varnost, 4 - gospodarske dejavnosti, 5 - varstvo okolja, 6 - stanovanjska dejavnost, 7 - zdravstvo, 8 - šport, kultura, 9 - izobraževanje, 10 - socialna varnost

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2004 in zaključni račun za leto 2004.

5.3. Primerjava proračunov med leti 2003, 2004 in 2005

Primerjavo sem izvedel s pomočjo indeksov s stalno bazo iz leta 2003 (Priloga 3) ter s pomočjo strukturnega prikaza razlik v prihodkih in odhodkih med posameznimi leti (Priloga 4). Da bi bila primerjava čim bolj realna, sem v prilogi 2 proračunske prihodke in odhodke za leti 2004 in 2005 izrazil v cenah iz baznega leta 2003. Indeks cen življenjskih potrebščin, s katerim merimo stopnjo rasti inflacije v Sloveniji, je v letu 2004 znašal 103,2, za leto 2005 pa so v občini Komen pri proračunskih postavkah upoštevali indeksacijo rasti cen življenjskih potrebščin v višini 3%. S primerjavo sem poskušal ugotoviti, ali občina v proračunih upošteva tekočo problematiko oziroma se drži nekih preteklih okvirov.

Daleč največji delež med prihodki predstavlja dohodnina, saj letos znaša delež dohodnine v celotnih prihodkih skoraj 33% in se je glede na pretekli leti znižal. Leto poprej je znašal 40,5%, leta 2003 pa 51,15%. Vendar pa so bili prihodki od dohodnine v letu 2004 večji kar za 6% glede na bazno leto, v letu 2005 pa kar za 9%. Tako pri proučevanju dohodnine po indeksih ugotovimo, da se znesek skozi leta povečuje, če pa gledamo po deležih v proračunu, lahko ugotovimo, da delež dohodnine v celotnih prihodkih pada.

Pomemben vir financiranja bodo v letošnjem letu predstavljali kapitalski prihodki. Delež kapitalskih prihodkov v celotnih prihodkih znaša 19,8%. Kapitalski prihodki so se v lanskem letu povišali za 210%, letos pa celo za 545% glede na bazno leto, vendar moram tu omeniti, da gre vse to povečanje le na račun prodaje premoženja, tako da se bo ta vir financiranja v naslednjih letih postopoma zmanjševal. S tem virom prihodkov občina poskuša utrditi stopnjo lastne avtonomije, tako da ni neposredno odvisna samo od državne pomoči in transferjev.

Transforni prihodki predstavljajo v letošnjem proračunu zelo pomemben vir financiranja saj njihov delež v celotnih prihodkih znaša 16,3%. Največ sredstev iz tega naslova predstavljajo prihodki iz finančne izravnave države ter kulturni tolar za obnovo gradu v Štanjelu. Transforni prihodki so se leta 2004 glede na leto 2003 povečali za 258%, v letu 2005 pa celo za 310% glede na leto 2003. Na koncu omenimo še, da občina v letu 2005 pričakuje 14,53% vseh prihodkov od udeležbe pri dobičku in dohodkov od premoženja, največ od tega od koncesij, kar je za 19% več kot leta 2003. Lani je porast teh sredstev glede na bazno leto znašal 6%. Ostali prihodki nimajo občutnejše teže v proračunu.

Največji delež odhodkov namenja občina Komen za gospodarske dejavnosti, in sicer je v letu 2005 namenjeni za to področje 24,4% vseh odhodkov. Največji delež teh odhodkov je namenjen investicijam ter pospeševanju turizma. Glede na leto 2003 se je delež sredstev namenjenih turizmu povečal kar za 1243%, v letu 2004 pa za 542% glede na bazno leto. Tak porast sredstev namenjenih turizmu sovпада s strategijo občine, saj se v občini zelo prizadevajo dvigniti turizem na čim višji nivo. Vendar občina na tem področju zelo malo sredstev namenja za razvoj kmetijstva in malega gospodarstva, saj je za te posamezne dejavnosti v letošnjem letu namenjenih le slab odstotek vseh odhodkov. Drugi največji delež odhodkov predstavljajo odhodki za javno upravo, ki v letu 2005 predstavljajo skoraj 21% vseh odhodkov. V letu 2004 je bilo za potrebe javne uprave namenjenih za 3% v letu 2005 pa 20% več sredstev kot leta 2003. Vendar pa lahko ugotovimo, da delež odhodkov za javno upravo v celotnih odhodkih pada, saj je v letu 2003 predstavljal 30% v letu 2004 pa 22,5% vseh odhodkov.

Velik porast odhodkov je opazen tudi na področju varstva okolja, ki predstavlja 14,5% vseh odhodkov v letu 2005. Letos se je delež sredstev namenjen okolju povečal za 352% glede na leto 2003. Tak porast sredstev gre predvsem na račun gradnje komunalne infrastrukture in čistilne naprave v vasi Komen. Sredstva namenjena športu in rekreaciji sicer skozi leta naraščajo, vendar v letu 2005 predstavlja njihov delež v celotnih odhodkih komaj 4,58% vseh odhodkov. Pomemben delež odhodkov predstavljajo odhodki za izobraževanje, ki predstavljajo slabih 17% vseh odhodkov. Sredstva v izobraževanje se sicer glede na pretekla leta povečujejo, saj znaša indeks glede na leto 2003, 115. Vendar gre to predvsem na račun povečanih tekočih stroškov, ne pa vlaganja v znanje in infrastrukturo. Glede na leto 2003 so se povečali odhodki stanovanjske dejavnosti za 62%, katerih delež v skupnih odhodkih predstavlja nekaj več kot 10% vseh odhodkov v letu 2005, predvsem zaradi odhodkov za izdelavo strokovnih podlag za razvoj strategij prostorskega razvoja občin. Ostali odhodki za zdravstvo, socialno varnost, obrambo ter javni red in varnost ne predstavljajo večji delež odhodkov.

Glede na izračunane indekse v Prilogi 3 za obdobje 2004 in 2005 lahko ugotovimo, da se je na splošno povečevala tako višina prihodkov, kot tudi odhodkov. Ves čas pa so bolj naraščali odhodki, tako da imamo v obeh letih primanjkljaj.

5.4. Primerjava med proračuni občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005

V Prilogi 5 in 6 so prikazani načrtovani prihodki in odhodki ter struktura prihodkov in odhodkov občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana, torej občin, ki so nastale iz bivše skupne občine Sežana, za leto 2005. S primerjavo sem poskušal prikazati razliko v strukturi prihodkov in odhodkov med kraškimi občinami z namenom, da bi ugotovil, kateri so glavni viri posameznih občin, ter za katere potrebe se ti viri namenjajo. Zaradi lažje obravnave sem v namen primerjave uporabil samo bilance odhodkov in prihodkov posameznih občin.

V strukturi prihodkov med posameznimi občinami ni velikih razlik. Največji vir v vseh občinah predstavljajo davčni prihodki. Najpomembnejši vir prihodkov predstavljajo davčni prihodki v občini Divača, kjer predstavljajo 53% vseh prihodkov, najmanj pa v občini Hrpelje-Kozina, kjer davčni prihodki predstavljajo nekaj več kot 42% vseh prihodkov. Največje razlike v strukturi prihodkov se kažejo na področju kapitalskih prihodkov. Tako v občini Komen in Hrpelje-Kozina kapitalski prihodki predstavljajo okrog 20% vseh prihodkov. Tako velik delež kapitalskih prihodkov, gre v obeh občinah predvsem na račun prodaje objektov in zemljišč v lasti občine. Na drugi strani predstavljajo v občini Sežana kapitalski prihodki le nekaj več kot 5% vseh prihodkov. Za ta vir prihodkov je značilno, da se med leti močno spreminja. Transferni prihodki so med posameznimi občinami najbolj izenačeni in njihov delež med vsemi prihodki znaša med 16% in 18%. Vendar med vsemi štirimi občinami le občina Sežana ne prejema sredstev iz državnega proračuna namenjenih finančni izravnavi. Prejema pa občina Sežana največ sredstev iz razpisov Ministrstev Republike Slovenije. Med vsemi štirimi občinami, pa je pri pridobivanju denarja iz razpisov raznih ministrstev v letošnjem letu najmanj uspešna občina Divača. Nedavčni prihodki med posameznimi občinami dokaj varirajo, najmanjši delež prihodkov iz tega naslova pa pridobi občina Komen, saj njen delež nedavčnih prihodkov znaša 16,5% vseh prihodkov, medtem ko v občini Sežana nedavčni prihodki predstavljajo 25% vseh prihodkov. Med vsemi štirimi občinami po strukturi prihodkov najbolj izstopa občina Sežana, kar je v dobršni meri tudi razumljivo saj je od ostalih treh mnogo večja ter je v njej skoncentrirana gospodarska dejavnost. Tako ima občina Sežana več možnosti pri pridobivanju davčnih in nedavčnih sredstev ter je zaradi svoje velikosti bolj uspešna pri pridobivanju sredstev iz ministrstev RS ter evropskih skladov. Na drugi strani se tri manjše občine bolj oprijemajo načina pridobivanja sredstev z odprodajo svojega premoženja.

Večje razlike kot na prihodkovni strani, so med kraškimi občinami na odhodkovni. Pri primerjavi odhodkovne strani sem upošteval odhodke po funkcionalni klasifikaciji. Največji delež sredstev v namene javne uprave porabijo v občini Komen. Za potrebe javne uprave porabijo v komenski občini kar 21% vseh odhodkov. V ostalih treh občinah znaša ta delež med 13% in 16%. Tudi za potrebe gospodarskih dejavnosti namenijo v občini

Komen največji delež svojih proračunski odhodkov, saj v gospodarski razvoj namenijo nekaj več kot 24% vseh odhodkov. Vendar pa se struktura odhodkov za posamezne gospodarske dejavnosti, po posameznih občinah razlikuje. Tako v komenski občini namenijo kar 42% vseh odhodkov namenjenih gospodarstvu razvoju turizma. Na drugi strani pa v sežanski občini največ sredstev namenijo drobnemu gospodarstvu, saj za njegov razvoj namenijo kar 70% vseh sredstev namenjenih gospodarstvu. Največji del sredstev gre za graditev poslovno inovacijskega centra v Sežani. Občina Kozina pa največ gospodarskih sredstev namenja razvoju vasi in cest, medtem ko ima občina Divača dokaj enakomerno porazdeljena sredstva med posameznimi gospodarskimi dejavnostmi. Vsem štirim občinam pa je skupno, da namenjajo le majhen del sredstev kmetijstvu, saj delež teh sredstev od vseh sredstev namenjenih gospodarstvu v letošnjem letu ne presega 5%. Velik delež odhodkov je v vseh občinah namenjen za varstvo okolja, stanovanjsko dejavnost in izobraževanje. Tako v komenski občini namenijo varstvu okolja skoraj 15% celotnih proračunskih odhodkov, v sežanski pa je kar 24% vseh odhodkov namenjenih izobraževanju otrok. To je tudi dokaj logično, saj je občina Sežana center, kjer se otroci iz sosednjih občin izobražujejo na srednješolski stopnji. Za kulturo bo v letošnjem letu najboljše poskrbljeno v občini Divača, kjer je za kulturne dejavnosti letos namenjenih več kot 13% vseh proračunskih odhodkov, medtem ko je za šport najboljše poskrbljeno v občini Sežana, kjer v ta namen namenjajo 3,5% vseh proračunskih sredstev. Odhodki za obrambo, javni red in varnost ter za zdravstveno in socialno varnost predstavljajo v vseh občinah dokaj nizek delež odhodkov, saj se njihovi posamezni deleži gibljejo od 0% do 4% vseh odhodkov.

Ker imajo primerjane občine različno število prebivalcev, sem za lažje razumevanje podatkov izvedel v Prilogi 7 še primerjavo o višini prihodkov in odhodkov na prebivalca posamezne občine.

Največ davčnih prihodkov na prebivalca naj bi v letu 2005 uspeli zbrati v občini Sežana in sicer 116.624 SIT, najmanj pa v občini Hrpelje-Kozina, kjer naj bi ta znesek znašal 82.884 SIT. Tako v občini Sežana znašajo prihodki od dohodnine na prebivalca 82.634 SIT, v občini Hrpelje-Kozina pa 63.755 SIT. Tudi pri zbiranju nedavčnih prihodkov, naj bi bila v letu 2005 najbolj uspešna občina Sežana, saj predvideni nedavčni prihodki na prebivalca občine Sežana znašajo 54.938 SIT, medtem ko naj bi najmanj sredstev na prebivalca iz naslova nedavčnih prihodkov uspelo zbrati občini Komen, in sicer 34.396 SIT. Največ kapitalskih prihodkov na prebivalca naj bi v letu 2005 uspeli zbrati v občini Komen, in sicer 43.760 SIT, najmanj pa v občini Sežana, kjer naj bi kapitalski prihodki na prebivalca znašali le 11.970 SIT. Vendar mnogokrat občine prek leta ne uspejo realizirati teh načrtovanih prihodkov. Kot smo že omenili so pričakovani transferni prihodki najbolj izenačeni s to razliko, da le občina Sežana ne dobiva sredstev iz naslova finančne izravnave. Med ostalimi tremi občinami bo dobila največ sredstev na prebivalca iz naslova

finančne izravnave občina Kozina, in sicer 33.645 SIT, najmanj pa občina Komen, in sicer 19.982 SIT.

Štiri kraške občine naj bi v letu 2005 namenile različno višino sredstev na prebivalca za delovanje lokalnih skupnosti. Tako naj bi v občini Komen namenili kar 46.722 SIT na prebivalca za delovanje javne uprave, ostale tri občine so bolj varčne pri tej porabi, saj njihovi zneski na prebivalca znašajo med 30.000 in 35.000 SIT. Najmanj sredstev za gospodarske dejavnosti bo namenila občina Hrpelje-Kozina, in sicer 38.245 SIT na prebivalca, medtem ko bo občina Komen namenila kar 54.626 SIT na prebivalca, od tega kar 22.919 SIT za turizem. Občina Komen namenja v letošnjem letu med vsemi štirimi občinami največ sredstev varstvu okolja in sicer 32.649 SIT na prebivalca, medtem ko bo za kulturo in šport najbolj poskrbljeno o občini Divača, kjer bodo za te dejavnosti v letošnjem letu namenili 38.928 SIT na prebivalca. Sežana bo namenila največ sredstev izobraževanju, in sicer 55.847 SIT na prebivalca, medtem ko za stanovanjsko dejavnost nameravajo v letošnjem letu največ porabiti v občini Hrpelje-Kozina, kjer naj bi predvideni odhodki za to dejavnost znašali 43.622 SIT na prebivalca. Ostale dejavnosti predstavljajo manjše zneske porabe na prebivalca.

Prihodki in odhodki kraških občin se v letošnjem letu delno razlikujejo. Tako vidimo, da se tri manjše občine bolj poslužujejo prodaji svojega premoženja, da bi s tem povečali svojo finančno neodvisnost, medtem ko je večja občina Sežana bolj uspešna pri pridobivanju denarja iz razpisov raznih ministrstev RS ter evropskih skladov. Manjše občine več odhodkov namenijo razvoju turizma, saj v njem vidijo svoj razcvet, medtem ko razvoj drobnega gospodarstva prepuščajo predvsem osrednji občini Sežana.

5.5. Primerjava strukture prihodkov in odhodkov občine Komen s slovenskim povprečjem za leto 2004

V Prilogi 8 so predstavljeni realizirani prihodki in odhodki občine Komen in vseh slovenskih občin za leto 2004 ter njihova struktura, v Prilogi 9 pa bilanca realiziranih prihodkov in odhodkov občine Komen ter vseh slovenskih občin na prebivalca za leto 2004. Tudi pri tej primerjavi sem zajel samo bilanco prihodkov in odhodkov. Pri primerjavi deležev davčnih prihodkov občine Komen v letu 2004 glede na slovensko povprečje lahko opazimo, da so ti prihodki v občini za nekaj več kot 5% pod slovenskim povprečjem. Najpomembnejši davčni prihodek je bila seveda dohodnina in predstavlja glavni vir prihodkov. Delež dohodnine je bil v občini Komen za 2,7% nad slovenskim povprečjem, delež ostalih davčnih prihodkov pa je bil kar nekaj pod povprečjem. Tako je v občini Komen znašal v letu 2004 realizirani prihodek dohodnine na prebivalca 70.564 SIT, medtem ko je bil za slovensko raven ta znesek nižji in je znašal 66.916 SIT. Davčni prihodki pomenijo primarni vir financiranja v občini Komen ter tudi v slovenskem povprečju.

Delež nedavčnih prihodkov je bil za dobrih 6% nad povprečjem slovenskih občin, medtem ko je bil delež kapitalskih prihodkov slabih 4% pod slovenskim povprečjem. Slednjemu nižjemu deležu je botrovala predvsem neuspela prodaja nekaterih občinskih zemljišč. Delež transfernih prihodkov pa je bil za nekaj več kot 2% nad slovenskim povprečjem, kar ni nič nenavadnega, saj je za večino manjših občin znano, da se niso sposobne financirati same ter tako potrebujejo več sredstev iz naslova državnega proračuna. Prihodki iz vira finančne izravnave, ki je eden glavnih transfernih virov večine občin, pa so bili za komensko občino, kjer so znašali 19.132 SIT na prebivalca skoraj enaki kot znaša slovensko povprečje (19.377 SIT na prebivalca).

Pri primerjavi odhodkovne strani sem upošteval odhodke prikazane po funkcionalni klasifikaciji. Delež odhodkov namenjen javni upravi je v občini Komen za dobrih 8% nad povprečjem slovenskih občin, kar prikazuje dokaj potratno javno upravo v komenski občini. Znesek odhodka za javno upravo na prebivalca je v komenski občini znašal 36.175 SIT, medtem ko je bil za slovensko povprečje nižji in je znašal le 22.951 SIT. Ravno tako je bila v letu 2004 delež porabe za javni red in varnost kar za dobre 4% nad slovenskim povprečjem. K temu je največ pripomoglo zelo požarno leto na komenskem Krasu.

Delež sredstev namenjen gospodarskim dejavnostim je skoraj enak kot v ostalih slovenskih občinah, s to razliko, da komenska občina nameni mnogo večji delež v primerjavi z ostalimi občinami razvoju in investicijam v turizmu. Tako je občina Komen namenila razvoju turizma kar 10.225 SIT na prebivalca občine, medtem ko za Slovenijo ta znesek znaša le 1.740 SIT. Ravno tako so deleži odhodkov namenjenih obrambi, varstvu okolja, stanovanjski dejavnosti, zdravstvu in socialni varnosti v komenski občini dokaj podobni slovenskemu povprečju. Manj pozornosti pa so v komenski občini v letu 2004 namenili športu in kulturi, saj je delež sredstev namenjen tem dejavnostim za 5% pod slovenskim povprečjem. Na občana občine Komen je bilo tako v letu 2004 porabljenih 8.562 SIT, medtem ko je za slovensko povprečje ta znesek mnogo višji in znaša 16.718 SIT. Nekaj manj kot povprečno v Sloveniji namenijo v komenski občini tudi za izobraževanje.

6. PROBLEMI IN RAZVOJNI CILJI KOMENSKE OBČINE

Načrt razvojnih programov predstavlja tretji del proračunske dokumentacije in odraža politiko občine na področju investicijskih izdatkov občine in državne pomoči za naslednja štiri leta. Načrt razvojnih programov predstavlja razvojne naložbe in projekte v občini. S tem dokumentom je v proračunsko načrtovanje vnesena dolgoročna komponenta.

Občina Komen bo v prihodnjih letih namenila med 450.000.000,00 SIT in 620.000.000,00 SIT letno za razvojne programe. Povprečni delež sofinanciranja naj bi znašal okoli 35%, tako bi morala občina Komen iz lastnih sredstev nameniti med 300.000.000,00 SIT in 370.000.000,00 SIT letno.

Največjo investicijsko dejavnost usmerja občina na področje ravnanja z odpadno vodo ter oskrbo z vodo. Od leta 2005 dalje je predvidena izgradnja kanalizacijskega omrežja in čistilne naprave v naselju Komen, od leta 2006 pa tudi za staro jedro Štanjel. Prav tako v občini v naslednjih letih načrtujejo izgradnjo razdelilnega vodovodnega omrežja v vaseh Brje, Lukovec ter v starem jedru Štanjela.

V prihodnje bo občina Komen še naprej posvečala velik pomen razvoju turizma, kar je glede na lego, kulturne in ostale zanimivosti tudi najprimerneje. Največje investicije bodo seveda namenjene nadaljnji obnovi gradu v Štanjelu, predvsem obnovi gornjega palacija štanjelskega gradu. Perspektivo razvoja turizma vidijo v občini tudi v čezmejnem sodelovanju s sosednjo občino Nabrežina. Že letos bo tako ponovno oživiljena avtobusna povezava na relaciji med Štanjelom in Nabrežino, kar naj bi povečalo število turistov na obeh straneh meje. Avtobus naj bi vozil na relaciji med štanjelskim in devinskim gradom. Obe sosednji občini naj bi do polovice krili razliko med prejetim skupnim zneskom za plačilo vstopnice in stroškom prevoza. Udeleženci, ki se bodo odločili za obisk znamenitosti z avtobusno povezavo, bodo imeli pri ogledih kulturnih znamenitostih do 50% nižje cene pri vstopnini. Več gostov načrtujejo pritegniti tudi z urejanjem kolesarskih in pešpoti v povezavi s kmečkimi turizmi in osmicami. Tako so v lanskem letu okrog vasi Štanjel uredili pešpot, ki so jo poimenovali po znanem arhitektu, ki je nekoč živel v Štanjelu, Maksu Fabianiju, in je namenjena mirnim sprehodom po prelepi kraški pokrajini.

V zadnjem letu pa se je v občini pojavil problem glede prirejanja znanih grajskih večerov v gradu Štanjel, saj so nekdanji organizatorji zašli v denarne težave, tako da se je po dolgih letih dogodilo, da kulturnih prireditev na grajskem dvorišču ni, kar je za razvoj in promocijo Štanjela slabo. Vaščani upajo, da bo občina v naslednjih letih poskrbela za ponovno ožvitev petkovih in sobotnih kulturnih večerov na grajskem dvorišču.

Podpora kmetijstvu in malemu gospodarstvu naj se v naslednjih letih ne bi mnogo povečevala. Na račun občine leti veliko očitkov, da ti dve panogi premalo podpira. Občina na področju podpore kmetijstva sicer ne zaostaja za slovenskim povprečjem, problem je, da kmetje niso zadovoljni s tako majhnim vlaganjem v to vejo gospodarstva.

V naslednjih leti bo občina še naprej povečevala sredstva za komunalno urejanje vasi, vzdrževanje vaških domov in za pripravo projektne in tehnične dokumentacije za potrebe vaških skupnosti. Predvideno je tudi postopno povečanje sredstev za sanacijo divjih odlagališč, izgraditev zbirnega centra v Komnu ter nadaljnjo širjenjem eko otokov. Večja pozornost pa bo namenjena tudi rekonstrukciji lokalnih cest, vaških poti ter postopne obnove vrtca v Komnu.

V občini je seveda tudi veliko problemov. Tako nekatere vasi še vedno nimajo izgrajenega vodovodnega omrežja, mnogo je divjih odlagališč vasi nimajo svojih mrliških vežic in

avtobusnih postajališč. Vendar največji problem občine je njena majhnost, tako da zelo težko sprejema večje projekte, saj je zanje potrebna pomoč s strani države. Majhnost občine se najbolj vidi v proračunskih postavkah in pomeni manjšo gospodarsko moč in veliko odvisnost od sosednjih občin, kjer je zaposlenih tudi večina občanov, saj komenska občina ne more zagotoviti zadostnih delovnih mest.

Vendar se kljub vsemu občina lahko pohvali z nekaterimi večjimi uspešno izpeljanimi projekti iz preteklih let. Tako ji je v preteklih enajstih letih uspelo izgraditi novo podružnično šolo v Štanjelu, obnoviti že dotrajan zdravstveni dom, izgraditi novo občinsko stavbo ter obnovitvi del gradu v Štanjelu.

V prihodnjih letih si bo občina morala prizadevati za pridobitev čim več sredstev iz razpisov ministrstev Vlade Republike Slovenije, predvsem sredstev iz kulturnega tolarja ter sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in kmetijstvo. Več sredstev si obeta tudi iz programa Phare CBC, ki namenja sredstva za pospeševanje čezmejnega sodelovanja z občino Devin.

SKLEP

Javne finance v današnjem času opravljajo zelo pomembno nalogo za ljudi, ki živijo v določenem okolju. Stabilizacijska in prerazdelitvena funkcija sta učinkoviteje vodeni s strani države, medtem ko se alokacijska funkcija izkaže za učinkovitejšo na lokalni ravni. V občini je mogoče zadovoljiti določene potrebe in pričakovanja ljudi, ker jih je najenostavneje prepoznati. Kot vidimo imajo javne finance na lokalni ravni pomembno vlogo pri večanju blagostanja in zadovoljevanja življenjskih potreb državljanov. Tega se zaveda tudi slovenska država, zato je v ustavi državljanom zagotovljena pravica do lokalne samouprave.

Razvit sistem lokalne samouprave torej državi omogoča, da prepozna potrebe ljudi na lokalnih območjih in jih tako lažje zadovolji. V tem duhu se je država lotila reforme lokalne samouprave, ki pa je dolgotrajen postopek in še zdaleč ni končan. Največje spremembe so se dogodile predvsem na področju financiranja občin, kjer je financiranje prešlo prek sistema zagotovljene porabe na sistem primerne porabe, povečal se je tudi delež dohodnine ki ostane občinam, z letom 2002 pa je država uvedla tudi dvoletno proračunsko planiranje. Bistven problem slovenskih občin je predvsem v tem, da niso same sposobne zagotavljati primerne obsega sredstev za svoje delovanje. Pomanjkanje finančnih sredstev pomeni, da občina potrebuje sredstva s strani države, kar izničuje lokalno samoupravljanje. Tako bi morale občine postoriti še marsikaj na področju zagotavljanja dodatnih virov sredstev. Občine se po večini premalo poslužujejo privatnega kapitala pri financiranju infrastrukturnih objektov zaradi pomanjkljive kadrovske zasedbe

pa vse premalo posvečajo pozornosti razpisom EU, ki so vsako leto bolj zahtevni in zahtevajo s strani občin ogromno ustrezno pripravljenih dokumentov.

S tem problemom sem se srečal tudi v moji diplomski nalogi, kjer sem podrobneje obravnaval proračun občine Komen. Pri delu sem se seznanil, kaj sploh je proračun, kako je sestavljen, kako se financira ter kdo so njegovi glavni porabniki. Tudi za občino Komen velja, da sama ne uspe zbrati dovolj lastnih sredstev za nemoteno delovanje, zato prejema sredstva, ki jih v pomoč občinam namenja država. Za lažjo umestitev moje občine med ostale slovenske občine sem izvedel še določene primerjave, ki so mi pokazale, da lahko občino Komen uvrščamo ob bok srednje razvitim slovenskim občinam.

Ob analizi proračuna sem ugotovil, da namenja občina vse premalo sredstev za razvoj malega gospodarstva in kmetijstva, si pa zelo prizadeva k večjemu razvoju turizma, v katerega namenja mnogo sredstev in si od njega obeta dolgoročne prihodke. Občina v prihodnjih letih načrtuje tudi večja vlaganja v vodovodno in komunalno infrastrukturo, s katero bi vsem občanom občine Komen zagotovila najnujnejše življenjske potrebščine ter omogočila razvoj turizma, ki naj bi postopoma dvignil življenjsko raven v občini.

Na koncu lahko zaključim, da so še vedno ljudje tisti, zaradi katerih obstaja država in lokalna samouprava. Oboje naj bi v prvi vrsti služilo zadovoljevanju potreb ljudi, zato bi morale imeti tako lokalne skupnosti, kot država več posluha za ljudi in njihove potrebe. Občina Komen si prizadeva, da bi svojim občanom omogočila čim prijetnejše življenje, vendar ji zaradi problemov pri pridobivanju zadostnih virov financiranja, ki izhajajo predvsem iz njene majhnosti, ne uspeva to vedno najbolje. V občini vidijo rešitev iz tega predvsem prek pridobivanja dodatnih virov financiranja iz prijav na razpise Ministrstev Vlade Republike Slovenije, ter iz sredstev, ki jih program Phare CBC namenja čezmejnemu sodelovanju. Več sredstev si obetajo tudi prek spremembe sistema zadolževanja občin, ki naj bi v prihodnje postal bolj liberalen.

Rad bi se zahvalil še občinam Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana, ki so mi omogočile dostop do njihovih internih podatkov, še posebej pa županu občine Komen Urošu Slamiču ter vsem zaposlenim občine Komen.

LITERATURA

1. Brezovnik Boštjan, Oplotnik Žan: Sistem financiranja nižjih ravni države na slovenskem. Gospodarska gibanja, Maribor, (2003), 351, str. 23-55.
2. Brezovšček Marijan: Demokracija, vladanje in uprava v Sloveniji. Zbornik referatov: politološki dnevi, Portorož, 1997. 215 str.
3. Čok Mitja et al.: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 89 str.
4. Horvat Korpič Etelka: Zunanji in notranji nadzor v občinah. Revija za lokalno samoupravo. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, (2003), 1, str. 21-31.
5. Milunovič Vilma: Premoženje in učinkovito financiranje občin. Zbornik referatov VII. Dnevi slovenske uprave Portorož 2000. Ljubljana : Visoka upravna šola, 2000, str. 175-187.
6. Oplotnik Žan: Alternativni viri financiranja občin. Revija za lokalno samoupravo. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, (2003), 4, str. 31 - 48.
7. Pernek Franc: Finančno pravo in javne finance. Maribor : Pravna fakulteta, 1999. 390 str.
8. Planinšek Mojca: Transferi iz občinskega proračuna in njihovo revidiranje. VI. Seminar o javnih financah in državnem revidiranju. Zbornik referatov: Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2004, str. 159-178.
9. Rožič Uroš: Proračun občine s praktičnim prikazom proračunske dokumentacije. Revija za lokalno samoupravo. Maribor : Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, (2003), 4, str. 49-80.
10. Rupnik Lado: Javnofinančni pojmovnik. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1997. 169 str.
11. Sinčič Luciano: Revidiranje poslovanja občin. II. Izobraževalni seminar o javnih financah in državnemu revidiranju. Portorož : Zveza ekonomistov Slovenije, 2000, str. 169-176.
12. Stanovnik Tine: Javne finance. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 226 str.
13. Strnad Kos Margerita: Problematika financiranja občin v Sloveniji. Magistrsko delo, Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 100 str.
14. Šmidovnik Janez: Lokalna samouprava. Ljubljana : Cankarjeva založba, 1995. 274 str.
15. Tomšič Rok: Izdelava in izvrševanje proračuna v lokalni skupnosti. Specialistično delo, Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 75 str.
16. Vlaj Stane: Lokalna samouprava. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 1998. 456 str.
17. Žibert Franc: Teorija javnih financ. Ljubljana : Časopisni zavod Uradni List RS, 1993. 205 str.

VIRI

1. Bilten javnih financ. [URL: <http://www.sigov.si/mf/slov/tekgib/bilten/bilten.htm>], 14.6.2005.
2. E-uprava-ISPO-informacijski servis podatkov. [URL: <http://e-uprava.gov.si/ispo/>], 10.8.2005.
3. Evropska listina o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 57/96).
4. Interna gradiva občine Komen.
5. Lex localis. [URL: <http://www.lex-localis.info>], 5.8.2005.
6. Občina Komen. [URL: <http://www.komen.si/slo/obcina/zupan.htm>], 6.6.2005.
7. Odloki o proračunih občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.
8. Odloki o proračunih občin Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005.
9. Statistični letopis RS 2004.
10. Statut občine Komen (Uradni list RS, št. 46/01).
11. Turistično informativni portal Kras. [URL: <http://www.vodnik.kras-carso.com>], 6.6.2005.
12. Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, 33/91).
13. Zaključni računi občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.
14. Zakon o financiranju občin (Uradni list RS, št. 80/94, s spremembami in dopolnili).
15. Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 79/99, s spremembami in dopolnili)
16. Zakon o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 72/93, s spremembami in dopolnili).
17. Zakon o ustanovitvi občin ter določitvi njihovih območij (Uradni list RS, št. 60/94, s spremembami in dopolnili).

PRILOGA 1

Tabela 1: Indeks realizacije prihodkov občine Komen za leto 2004

VRSTA PRIHODKOV	PLAN 2004 V SIT	REALIZACIJA V SIT	INDEKS
I. DAVČNI PRIHODKI	305.481.000	314.799.942	103,1
- dohodnina	250.272.000	255.440.206	102,1
- davki na nepremičnine	16.363.000	19.319.525	118,1
- davki na dediščine in darila	1.756.000	7.731.636	440,3
- davki na promet nepremičnin in finančno premoženje	10.536.000	9.661.029	91,7
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	26.554.000	22.604.472	85,1
II. NEDAVČNI PRIHODKI	115.247.000	114.216.729	99,1
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	101.970.000	102.021.498	100,1
- takse in pristojbine	2.496.000	1.381.959	55,4
- denarne kazni	31.000	52.875	170,6
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	8.950.000	8.580.528	95,9
- drugi nedavčni prihodki	1.800.000	2.179.869	121,1
III. KAPITALSKI PRIHODKI	74.600.000	10.401.534	13,9
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	34.900.000	9.452.530	27,1
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	39.700.000	949.004	2,4
IV. PREJETE DONACIJE	11.450.000	6.338.394	55,4
- prejete donacije iz domačih virov	2.450.000	3.338.700	136,3
- prejete donacije iz tujine	9.000.000	2.999.694	33,3
V. TRANSFERNI PRIHODKI	111.245.800	112.631.705	101,2
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	101.145.800	111.020.797	109,8
- prejeta sredstva EU – PHARE	10.100.000	1.610.908	15,9
SKUPAJ PRIHODKI	618.023.800	558.388.303	90,4

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2004; Zaključni račun občine Komen za leto 2004.

Tabela 2: Indeks realizacije odhodkov občine Komen za leto 2004

VRSTA ODHODKOV	PLAN 2004 V SIT	REALIZACIJA V SIT	INDEKS
01. JAVNA UPRAVA	144.850.790	130.953.729	90,4
- plače in drugi izdatki zaposlenim	39.254.500	32.809.440	83,6
- izdatki za blago in storitve	46.669.610	39.955.181	85,6
- rezerve	1.500.000	3.310.060	220,7
- zakupnina – leasing	43.000.000	41.258.771	96,0
- pisarna Phare Štanjel	748.650	333.406	44,5
- investicijski odhodki	11.500.000	11.104.841	96,6
02. OBRAMBA	3.600.000	2.249.962	62,5
03. JAVNI RED IN VARNOST	20.033.000	35.384.489	176,6
- Zavod za gašenje in reševanje Sežana	9.000.000	8.953.000	99,5
- Prostovoljno gasilsko društvo Komen	11.033.000	26.431.489	239,6
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	140.101.500	116.011.000	82,8
- kmetijstvo in gozdarstvo	9.813.420	14.639.678	149,2
- cestna dejavnost	24.700.000	23.140.979	93,7
- druge gospodarske dejavnosti	9.887.320	7.114.013	72,0
- turizem	38.820.000	37.017.655	95,4
- komunala	7.630.000	6.958.689	91,2
- vaške skupnosti	49.250.760	27.139.986	55,1
05. VARSTVO OKOLJA	58.154.000	45.644.792	78,5
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	82.730.000	52.274.852	63,2
- stanovanjska dejavnost	49.130.000	35.732.128	72,3
- oskrba z vodo	12.900.000	3.471.372	26,9
- ostale dejavnosti-elektrika in ogrevanje	20.700.000	13.071.352	63,1
07. ZDRAVSTVO	6.950.000	6.918.025	99,4
08.REKREACIJA, KULTURA, DRUŠTVA	30.720.000	30.996.621	100,9
- področje športa	7.230.000	7.147.442	99,0
- področje kulture	22.590.000	23.001.231	101,8
- ostale neprofitne organizacije	900.000	847.948	94,2
09. IZOBRAŽEVANJE	127.773.290	129.219.780	101,1
- predšolska dejavnost	68.727.500	69.013.945	100,4
- osnovnošolsko izobraževanje	59.045.790	60.205.834	102,0
10. SOCIALNA VARNOST	28.860.000	23.801.589	82,5
SKUPAJ ODHODKI	643.772.580	573.454.839	89,1
PRIHODKI – ODHODKI	-25.748.780	-15.066.536	

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leto 2004; Zaključni račun občine Komen za leto 2004.

PRILOGA 2

Tabela 3: Bilanca prihodkov občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005 izražena po stalnih cenah iz leta 2003

VRSTA PRIHODKOV	2003 V SIT	2004 V SIT	2005 V SIT
I. DAVČNI PRIHODKI	282.093.745	296.008.721	354.495.886
- dohodnina	229.746.745	242.511.628	250.600.152
- davki na nepremičnine	9.544.000	15.855.620	18.806.635
- davki na dediščine in darila	2.659.000	1.701.550	1.781.991
- davki na promet nepremičnin in finančno premoženje	15.278.000	10.209.302	10.710.900
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	24.866.000	25.730.620	72.596.208
II. NEDAVČNI PRIHODKI	105.669.000	111.673.449	118.022.788
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	92.925.000	98.808.139	110.225.028
- takse in pristojbine	2.705.000	2.418.605	2.536.436
- denarne kazni	19.000	30.039	386.001
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	8.100.000	8.672.481	4.803.096
- drugi nedavčni prihodki	1.920.000	1.744.186	72.227
III. KAPITALSKI PRIHODKI	23.280.964	72.286.822	150.154.028
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	4.555.600	33.817.829	48.254.028
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	18.725.364	38.468.992	101.900.000
IV. PREJETE DONACIJE	7.950.000	11.094.961	11.753.554
- prejete donacije iz domačih virov	2.450.000	2.374.031	853.080
- prejete donacije iz tujih virov	5.500.000	8.720.930	10.900.473
V. TRANSFERNI PRIHODKI	30.125.500	107.796.318	123.635.549
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	18.902.629	98.009.496	119.085.786
- prejeta sredstva EU – PHARE	11.222.871	9.786.822	4.549.763
SKUPAJ PRIHODKI	449.119.209	598.860.271	758.393.560

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

Tabela 4: Bilanca odhodkov občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005 izražena po stalnih cenah iz leta 2003

VRSTA ODHODKOV	2003 V SIT	2004 V SIT	2005 V SIT
01. JAVNA UPRAVA	133.834.936	138.248.796	160.315.026
- plače in drugi izdatki zaposlenim	29.817.500	38.037.306	39.353.744
- izdatki za blago in storitve	37.453.680	45.222.490	46.190.400
- rezerve	1.500.000	1.453.488	1.804.199
- zakupnina-leasing	32.030.000	41.666.666	54.454.976
- pisarna Phare Štanjel	1.470.186	725.436	0
- investicijski odhodki	30.838.150	11.142.410	16.360.189
02. OBRAMBA	570.000	3.488.372	3.317.535
03. JAVNI RED IN VARNOST	4.841.315	19.411.821	23.338.836
- Zavod za gašenje in reševanje Sežana	0	8.720.930	10.592.417
- Prostovoljno gasilsko društvo Komen	4.841.315	10.690.891	12.784.333
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	70.892.174	135.757.267	187.435.862
- kmetijstvo in gozdarstvo	4.600.500	9.506.128	6.295.734
- cestna dejavnost	18.840.000	23.934.108	37.535.545
- druge gospodarske dejavnosti	6.930.000	9.580.736	7.232.227
- turizem	5.858.000	37.616.279	78.644.549
- komunala	6.590.000	7.393.411	7.818.957
- vaške skupnosti	28.073.674	47.723.604	49.624.082
05. VARSTVO OKOLJA	24.767.000	56.350.775	112.029.194
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	48.670.000	80.164.728	79.022.163
- stanovanjska dejavnost	24.620.000	47.606.589	36.870.505
- oskrba z vodo	7.000.000	12.500.000	24.000.000
- ostale dejavnosti-elektrika in ogrevanje	17.050.000	20.058.139	18.151.658
07. ZDRAVSTVO	4.490.000	6.734.496	8.246.445
08. REKREACIJA, KULTURA ,DRUŠTVA	14.970.000	29.767.442	35.243.601
- področje športa	6.700.000	7.005.814	7.725.118
- področje kulture	7.550.000	21.889.535	26.570.616
- ostale neprofitne organizacije	720.000	872.093	947.867
09. IZOBRAŽEVANJE	113.060.739	123.811.327	130.205.984
- predšolska dejavnost	62.467.250	66.596.414	62.877.316
- osnovnošolska dejavnost	50.593.489	57.214.913	67.328.668
10. SOCIALNA VARNOST	26.568.445	27.965.116	28.763.033
SKUPAJ ODHODKI	442.664.609	623.810.639	768.505.360
PRIHODKI - ODHODKI	6.454.600	-24.950.368	-10.111.800

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

PRILOGA 3

Tabela 5: Indeks prihodkov občine Komen za leti 2004 in 2005 z baznim letom 2003

VRSTA PRIHODKOV	I 2004/2003	I 2005/2003
I. DAVČNI PRIHODKI	105	126
- dohodnina	106	109
- davki na nepremičnine	166	197
- davki na dediščine in darila	64	67
- davki na promet nepremičnin in finančno premoženje	69	70
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	103	292
II. NEDAVČNI PRIHODKI	106	112
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	106	119
- takse in pristojbine	89	94
- denarne kazni	158	2032
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	107	59
- drugi nedavčni prihodki	91	4
III. KAPITALSKI PRIHODKI	310	645
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	742	1059
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	205	544
IV. PREJETE DONACIJE	140	148
- prejete donacije iz domačih virov	97	35
- prejete donacije iz tujih virov	159	198
V. TRANSFERNI PRIHODKI	358	410
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	518	630
- prejeta sredstva EU – PHARE	87	40
SKUPAJ PRIHODKI	133	169

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

Tabela 6: Indeks odhodkov občine Komen za leti 2004 in 2005 z baznim letom 2003

VRSTA ODHODKOV	I 2004/2003	I 2005/2003
01. JAVNA UPRAVA	103	120
- plače in drugi izdatki zaposlenim	128	132
- izdatki za blago in storitve	121	123
- rezerve	97	120
- zakupnina-leasing	130	170
- pisarna Phare Štanjel	49	0
- investicijski odhodki	36	53
02. OBRAMBA	612	582
03. JAVNI RED IN VARNOST	401	482
- Zavod za gašenje in reševanje Sežana	0	0
- Prostovoljno gasilsko društvo Komen	221	264
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	191	264
- kmetijstvo in gozdarstvo	207	137
- cestna dejavnost	127	199
- druge gospodarske dejavnosti	138	104
- turizem	642	1343
- komunala	112	119
- vaške skupnosti	170	176
05. VARSTVO OKOLJA	227	452
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	165	162
- stanovanjska dejavnost	193	150
- oskrba z vodo	178	343
- ostale dejavnosti-elektrika in ogrevanje	118	106
07. ZDRAVSTVO	150	184
08. REKREACIJA,KULTURA,DRUŠTVA	199	235
- področje športa	105	115
- področje kulture	290	352
- ostale neprofitne organizacije	121	132
09. IZOBRAŽEVANJE	110	115
- predšolska dejavnost	103	101
- osnovnošolska dejavnost	113	133
10. SOCIALNA VARNOST	105	108
SKUPAJ ODHODKI	141	174

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

PRILOGA 4

Tabela 7: Struktura prihodkov občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005

VRSTA PRIHODKOV	2003	2004	2005
I. DAVČNI PRIHODKI	62,81%	49,43%	46,74%
- dohodnina	51,15%	40,50%	33,04%
- davki na nepremičnine	2,13%	2,68%	2,48%
- davki na dediščine in darila	0,59%	0,28%	0,23%
- davki na promet nepremičnin in finančno premoženje	3,40%	1,70%	1,41%
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	5,54%	4,30%	9,57%
II. NEDAVČNI PRIHODKI	23,53%	18,65%	15,56%
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	20,69%	16,50	14,53%
- takse in pristojbine	0,60%	0,40%	0,33%
- denarne kazni	0,004%	0,005%	0,05%
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	1,80%	1,45%	0,63%
- drugi nedavčni prihodki	0,43%	0,29%	0,01%
III. KAPITALSKI PRIHODKI	5,18%	12,10%	19,80%
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	1,01%	5,65%	6,36%
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	4,17%	6,45%	13,44%
IV. PREJETE DONACIJE	1,77%	1,85%	1,55%
- prejete donacije iz domačih virov	0,55%	0,40%	0,11%
- prejete donacije iz tujih virov	1,22%	1,45%	1,44%
V. TRANSFERNI PRIHODKI	6,71%	18,00%	16,30%
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	4,21%	16,37%	15,70%
- prejeta sredstva EU – PHARE	2,50%	1,63%	0,60%
SKUPAJ PRIHODKI	100%	100%	100%

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

Tabela 8: Struktura odhodkov občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005

VRSTA ODHODKOV	2003	2004	2005
01. JAVNA UPRAVA	30,23%	22,16%	20,86%
- plače in drugi izdatki zaposlenim	6,74%	6,10%	5,12%
- izdatki za blago in storitve	8,46%	7,25%	6,21%
- rezerve	0,34%	0,23%	0,23%
- zakupnina-leasing	7,24%	6,68%	7,09%
- pisarna Phare Štanjel	0,33%	0,12%	0,00%
- investicijski odhodki	6,97%	1,79%	2,13%
02. OBRAMBA	0,13%	0,56%	0,43%
03. JAVNI RED IN VARNOST	1,09%	3,11%	3,04%
- Zavod za gašenje in reševanje Sežana	0,00%	1,40%	1,38%
- Prostovoljno gasilsko društvo Komen	1,09%	1,71%	1,66%
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	16,01%	21,76%	24,39%
- kmetijstvo in gozdarstvo	1,04%	1,52%	0,82%
- cestna dejavnost	4,26%	3,84%	4,88%
- druge gospodarske dejavnosti	1,57%	1,54%	0,94%
- turizem	1,32%	6,03%	10,23%
- komunala	1,49%	1,19%	1,02%
- vaške skupnosti	6,34%	7,65%	6,46%
05. VARSTVO OKOLJA	5,60%	9,03%	14,58%
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	10,99%	12,85%	10,28%
- stanovanjska dejavnost	5,56%	7,63%	4,80%
- oskrba z vodo	1,58%	2,00%	3,12%
- ostale dejavnosti-elektrika in ogrevanje	3,85%	3,22%	2,36%
07. ZDRAVSTVO	1,01%	1,08%	1,07%
08. REKREACIJA, KULTURA, DRUŠTVA	3,38%	4,77%	4,58%
- področje športa	1,51%	1,12%	1,01%
- področje kulture	1,71%	3,51%	3,46%
- ostale neprofitne organizacije	0,16%	0,14%	0,11%
09. IZOBRAŽEVANJE	25,54%	19,85%	16,94%
- predšolska dejavnost	14,11%	10,68%	8,18%
- osnovnošolska dejavnost	11,43%	9,17%	8,76%
10. SOCIALNA VARNOST	6,00%	4,48%	3,74%
SKUPAJ ODHODKI	100%	100%	100%

Vir: Odlok o proračunu občine Komen za leta 2003, 2004 in 2005.

PRILOGA 5

Tabela 9: Bilanca prihodkov občine Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005

VRSTA PRIHODKOV	KOMEN v 000 SIT	DIVAČA v 000 SIT	KOZINA v 000 SIT	SEŽANA v 000 SIT
I. DAVČNI PRIHODKI	372.993	344.490	339.160	1.364.038
- dohodnina	264.383	273.000	260.802	966.495
- davki na premoženje	33.021	46.818	45.395	280.052
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	76.589	24.627	32.963	117.491
II. NEDAVČNI PRIHODKI	124.514	132.108	151.728	642.554
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	116.287	125.442	114.000	478.453
- takse in pristojbine	2.676	1.208	2.228	6.000
- denarne kazni	407	0	0	300
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	5.067	114	0	1.000
- drugi nedavčni prihodki	76	5.364	35.500	156.801
III. KAPITALSKI PRIHODKI	158.413	65.355	169.745	140.000
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	50.908	15.755	33.000	90.000
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	107.505	49.600	136.745	50.000
IV. PREJETE DONACIJE	12.750	100	0	169
- prejete donacije iz domačih virov	900	100	0	169
- prejete donacije iz tujih virov	11.500	0	0	0
V. TRANSFERNI PRIHODKI	130.436	104.208	146.690	452.567
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	125.636	107.208	146.690	452.567
- drugi transferi	4.800	0	0	0
SKUPAJ PRIHODKI	800.105	646.261	807.323	2.599.327

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005.

Tabela 10: Bilanca odhodkov občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005

VRSTA ODHODKOV	KOMEN v 000 SIT	DIVAČA v 000 SIT	KOZINA v 000 SIT	SEŽANA v 000 SIT
01. JAVNA UPRAVA	169.132	113.432	145.313	356.994
02. OBRAMBA	3.500	1.650	4.230	8.085
03. JAVNI RED IN VARNOST	24.622	22.895	28.798	102.330
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	197.745	155.069	156.500	603.459
- kmetijstvo in gozdarstvo	6.642	3.450	8.110	18.795
- promet	39.600	60.675	64.500	44.800
- druge gospodarske dejavnosti	7.630	5.224	6.540	425.440
- turizem	82.970	42.975	6.700	20.089
- komunala, vaške skupnosti	60.602	42.745	70.650	94.335
05. VARSTVO OKOLJA	118.190	63.642	98.905	215.000
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	83.368	115.172	178.500	323.603
07. ZDRAVSTVO	8.700	2.113	16.620	88.615
08. REKREACIJA, ŠPORT, DRUŠTVA	37.802	144.735	90.780	258.837
- področje športa	8.150	20.754	18.305	91.695
- področje kulture	28.032	106.076	60.990	136.683
- ostale neprofitne organizacije	1.000	17.905	11.485	30.460
09. IZOBRAŽEVANJE	137.367	139.634	145.484	653.183
10. SOCIALNA VARNOST	30.345	37.443	34.193	88.921
SKUPAJ ODHODKI	810.773	795.785	899.323	2.699.027
PRIHODKI - ODHODKI	-10.668	-149.524	-92.000	-99700

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005.

PRILOGA 6

Tabela 11: Struktura prihodkov občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005

VRSTA PRIHODKOV	KOMEN	DIVAČA	KOZINA	SEŽANA
I. DAVČNI PRIHODKI	46,50%	53,31%	42,01%	52,48%
- dohodnina	32,90%	42,24%	32,30%	37,18%
- davki na premoženje	4,14%	7,24%	5,62%	10,77%
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	9,57%	3,81%	4,08%	4,52%
II. NEDAVČNI PRIHODKI	16,57%	20,44%	18,79%	24,72%
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	14,53%	19,41%	14,12%	18,41%
- takse in pristojbine	0,33%	0,19%	0,28%	0,23%
- denarne kazni	0,05%	0,00%	0,00%	0,01%
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	0,63%	0,02%	0,00%	0,04%
- drugi nedavčni prihodki	0,01%	0,83%	4,40%	6,03%
III. KAPITALSKI PRIHODKI	19,54%	10,11%	21,03%	5,39%
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	6,36%	2,44%	4,09%	3,46%
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	13,18%	7,67%	16,94%	1,93%
IV. PREJETE DONACIJE	1,35%	0,02%	0,00%	0,01%
- prejete donacije iz domačih virov	0,11%	0,02%	0,00%	0,01%
- prejete donacije iz tujih virov	1,24%	0,00%	0,00%	0,00%
V. TRANSFERNI PRIHODKI	16,04%	16,12%	18,17%	17,41%
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	15,9%	16,12%	18,17%	17,41%
- drugi transferi	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%
SKUPAJ PRIHODKI	100%	100%	100%	100%

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005.

Tabela 12: Struktura odhodkov občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005

VRSTA ODHODKOV	KOMEN	DIVAČA	KOZINA	SEŽANA
01. JAVNA UPRAVA	20,86%	14,25%	16,16%	13,23%
02. OBRAMBA	0,43%	0,21%	0,47%	0,30%
03. JAVNI RED IN VARNOST	3,04%	2,88%	3,20%	3,80%
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	24,39%	19,49%	17,40%	22,36%
- kmetijstvo in gozdarstvo	0,82% (3,35%)	0,43% (2,22%)	0,90% (5,00%)	0,70% (3,11%)
- promet	4,88% (20,03%)	7,62% (39,12%)	7,17% (41,21%)	1,66% (7,42%)
- druge gospodarske dejavnosti	0,94% (3,86%)	0,66% (3,37%)	0,73% (4,18%)	15,76% (70,5%)
- turizem	10,23% (41,96%)	5,40% (27,71%)	0,75% (4,28%)	0,74% (3,33%)
- komunala, vaške skupnosti	7,48% (30,65%)	5,37% (27,56%)	7,86% (45,14%)	3,50% (15,63%)
05. VARSTVO OKOLJA	14,58%	8,00%	11,00%	7,97%
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	10,28%	14,47%	19,85%	12,00%
07. ZDRAVSTVO	1,07%	0,27%	1,85%	3,28%
08. REKREACIJA, ŠPORT, DRUŠTVA	4,66%	18,19%	10,10%	9,59%
- področje športa	1,01% (21,56%)	2,61% (14,34%)	2,04% (20,16%)	3,40% (35,43%)
- področje kulture	3,46% (74,15%)	13,33% (73,29%)	6,78% (67,18%)	5,06% (52,81%)
- ostale neprofitne organizacije	0,12% (4,29%)	2,25% (12,37%)	1,28% (12,66%)	1,13% (11,76%)
09. IZOBRAŽEVANJE	16,94%	17,55%	16,18%	24,20%
10. SOCIALNA VARNOST	3,74%	4,71%	3,80%	3,29%
SKUPAJ ODHODKI	100%	100%	100%	100%

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005
(v oklepajih procenti po posameznih dejavnostih).

PRILOGA 7

Tabela 13: Bilanca prihodkov občine Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana na prebivalca za leto 2005

VRSTA PRIHODKOV NA PREBIVALCA POSAMEZNE OBČINE	KOMEN V SIT	DIVAČA V SIT	KOZINA V SIT	SEŽANA V SIT
I. DAVČNI PRIHODKI	103.037	92.655	82.884	116.624
- dohodnina	73.034	73.427	63.735	82.634
- davki na premoženje	9.122	12.592	11.094	23.944
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	21.157	6.624	8.055	10.045
II. NEDAVČNI PRIHODKI	34.396	35.532	37.079	54.938
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	32.123	33.739	27.859	40.907
- takse in pristojbine	739	325	544	530
- denarne kazni	112	0	0	26
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	1.400	31	0	85
- drugi nedavčni prihodki	21	1.443	8.675	13.406
III. KAPITALSKI PRIHODKI	43.760	17.578	41.482	11.970
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	14.063	4.237	8.065	7.695
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	29.697	13.341	33.417	4.275
IV. PREJETE DONACIJE	3.522	27	0	14
- prejete donacije iz domačih virov	249	27	0	14
- prejete donacije iz tujih virov	3.177	0	0	0
V. TRANSFERNI PRIHODKI	36.032	37.180	35.848	38.694
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	34.706	37.180	35.848	38.694
- od tega finančna izravnava	19.982	21.789	33.645	0
- drugi transferi	1.326	0	0	0
SKUPAJ PRIHODKI	221.023	173.820	197.293	222.241

- Komen (3.620 prebivalcev),
- Divača (3.718 prebivalcev),
- Hrpelje-Kozina (4.092 prebivalcev),
- Sežana (11.696 prebivalcev).

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005;

Tabela 14: Bilanca odhodkov občine Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana na prebivalca za leto 2005

VRSTA ODHODKOV NA PREBIVALCA POSAMEZNE OBČINE	KOMEN V SIT	DIVAČA V SIT	KOZINA V SIT	SEŽANA V SIT
01. JAVNA UPRAVA	46.722	30.509	35.511	30.523
02. OBRAMBA	967	444	1.033	692
03. JAVNI RED IN VARNOST	6.802	6.158	7.038	8.749
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	54.626	41.707	38.245	51.595
- kmetijstvo in gozdarstvo	1.835	928	1.982	1.607
- promet	10.939	16.319	15.762	3.830
- druge gospodarske dejavnosti	2.108	1.405	1.598	36.375
- turizem	22.919	11.559	1.637	1.717
- komunala, vaške skupnosti	16.741	11.496	17.265	8.065
05. VARSTVO OKOLJA	32.649	17.117	24.170	18.382
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	23.030	30.977	43.622	27.668
07. ZDRAVSTVO	2.403	568	4.062	7.576
08. REKREACIJA, ŠPORT, DRUŠTVA	10.443	38.928	22.185	22.087
- področje športa	2.251	5.582	4.473	7.839
- področje kulture	7.744	28.530	14.905	11.686
- ostale neprofitne organizacije	276	4.816	2.806	2.604
09. IZOBRAŽEVANJE	37.947	37.556	35.553	55.847
10. SOCIALNA VARNOST	8.382	10.070	8.356	7.602
SKUPAJ ODHODKI	223.970	214.036	219.776	230.765

- Komen (3.620 prebivalcev), Hrpelje-Kozina (4.092 prebivalcev),

- Divača (3.718 prebivalcev), Sežana (11.696 prebivalcev).

Vir: Odloki o proračunih občin Komen, Divača, Hrpelje-Kozina in Sežana za leto 2005;

PRILOGA 8

Tabela 15: Bilanca realiziranih prihodkov občine Komen ter vseh slovenskih občin skupaj ter njihova struktura za leto 2004

VRSTA PRIHODKOV	KOMEN (v 000 SIT)	VSE OBČINE (v 000 SIT)	KOMEN (v %)	VSE OBČINE (v %)
I. DAVČNI PRIHODKI	314.800	191.430.451	56,38%	61,56%
- dohodnina	255.440	133.877.844	45,75%	43,05%
- davki na premoženje	36.712	36.706.231	6,57%	11,80%
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	22.648	20.846.466	4,06%	6,70%
II. NEDAVČNI PRIHODKI	114.217	44.901.085	20,45%	14,44%
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	102.022	19.516.062	18,27%	6,28%
- takse in pristojbine	1.382	1.052.862	0,25%	0,34%
- denarne kazni	53	721.782	0,01%	0,23%
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	8.581	1.843.800	1,54%	0,59%
- drugi nedavčni prihodki	2.180	21.775.579	0,39%	7,00%
III. KAPITALSKI PRIHODKI	10.402	18.119.157	1,86%	5,83%
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	9.453	5.302.457	1,69%	1,71%
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	949	12.816.700	0,17%	4,12%
IV. PREJETE DONACIJE	6.338	886.573	1,14%	0,29%
- prejete donacije iz domačih virov	3.339	606.852	0,60%	0,20%
- prejete donacije iz tujih virov	2.999	279.721	0,54%	0,09%
V. TRANSFERNI PRIHODKI	112.632	55.620.180	20,17%	17,89%
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	111.021	54.000.116	19,88%	17,37%
- drugi transferi	1.611	1.620.064	0,29%	0,52%
SKUPAJ PRIHODKI	558.388	310.957.536	100%	100%

Vir: Zaključni račun občine Komen za leto 2004 in Bilten javnih financ 2004.

Tabela 16: Bilanca realiziranih odhodkov občine Komen ter vseh slovenskih občin skupaj ter njihova struktura za leto 2004

VRSTA ODHODKOV	KOMEN (v 000 SIT)	VSE OBČINE (v 000 SIT)	KOMEN (v %)	VSE OBČINE (v %)
01. JAVNA UPRAVA	130.954	45.887.374	22,84%	14,76%
02. OBRAMBA	2.250	469.043	0,39%	0,25%
03. JAVNI RED IN VARNOST	35.384	5.918.392	6,17%	1,90%
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	116.011	59.967.718	20,23%	19,29%
- kmetijstvo in gozdarstvo	14.640	3.731.576	2,55%	1,20%
- promet	23.141	30.520.803	4,04%	9,82%
- druge gospodarske dejavnosti	41.213	22.237.293	7,19%	7,15%
- turizem	37.018	3.478.046	6,46%	1,12
05. VARSTVO OKOLJA	45.645	27.784.569	7,96%	8,94%
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	52.275	35.558.550	9,12%	11,44%
07. ZDRAVSTVO	6.918	3.284.587	1,21%	1,06%
08. REKREACIJA, ŠPORT, DRUŠTVA	30.997	33.425.022	5,41%	10,75%
- področje športa	7.147	11.638.218	1,25%	3,74%
- področje kulture	23.001	18.683.233	4,01%	6,01%
- ostale neprofitne organizacije	848	3.103.571	0,15%	1,00%
09. IZOBRAŽEVANJE	129.220	81.025.472	22,53%	26,07%
10. SOCIALNA VARNOST	23.801	17.198.663	4,15%	5,53%
SKUPAJ ODHODKI	573.455	310.819.390	100%	100%

Vir: Zaključni račun občine Komen za leto 2004 in Bilten javnih financ 2004.

PRILOGA 9

Tabela 17: Bilanca realiziranih prihodkov občine Komen ter vseh slovenskih občin skupaj na prebivalca za leto 2004

VRSTA PRIHODKOV NA PREBIVALCA	KOMEN V SIT	VSE OBČINE V SIT
I. DAVČNI PRIHODKI	86.961	95.747
- dohodnina	70.564	66.916
- davki na premoženje	10.141	18.359
- drugi davki na uporabo blaga in storitev	6.256	10.427
II. NEDAVČNI PRIHODKI	31.551	22.458
- udeležba na dobičku in dohodki od premoženja	28.183	9.761
- takse in pristojbine	382	527
- denarne kazni	15	361
- prihodki od prodaje blaga in opravljenih storitev	2.370	922
- drugi nedavčni prihodki	602	10.891
III. KAPITALSKI PRIHODKI	2.873	9.063
- prihodki od prodaje osnovnih sredstev	2.611	2.652
- prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	262	6.411
IV. PREJETE DONACIJE	1.751	443
- prejete donacije iz domačih virov	922	303
- prejete donacije iz tujih virov	828	140
V. TRANSFERNI PRIHODKI	31.113	27.819
- prejeta sredstva iz državnega proračuna	30.669	27.009
- od tega finančna izravnava	19.132	19.377
- drugi transferi	445	810
SKUPAJ PRIHODKI	154.251	155.531

- Komen (3.620 prebivalcev),

- Vse slovenske občine skupaj (1.999.327 prebivalcev).

Vir: Zaključni račun občine Komen za leto 2004 in Bilten javnih financ 2004;

Tabela 18: Bilanca realiziranih odhodkov občine Komen ter vseh slovenskih občin na prebivalca za leto 2004

VRSTA ODHODKOV NA PREBIVALCA	KOMEN V SIT	VSE OBČINE V SIT
01. JAVNA UPRAVA	36.175	22.951
02. OBRAMBA	622	235
03. JAVNI RED IN VARNOST	9.775	2.960
04. GOSPODARSKE DEJAVNOSTI	32.047	29.994
- kmetijstvo in gozdarstvo	4.044	1.866
- promet	6.393	15.265
- druge gospodarske dejavnosti	11.385	11.122
- turizem	10.225	1.740
05. VARSTVO OKOLJA	12.609	13.897
06. STANOVANJSKA DEJAVNOST	14.441	17.785
07. ZDRAVSTVO	1.911	1.643
08. REKREACIJA, ŠPORT, DRUŠTVA	8.562	16.718
- področje športa	1.974	5.821
- področje kulture	6.354	9.345
- ostale neprofitne organizacije	234	1.552
09. IZOBRAŽEVANJE	35.696	40.526
10. SOCIALNA VARNOST	6.575	8.602
SKUPAJ ODHODKI	158.413	155.462

-Komen (3.620 prebivalcev),

-Vse slovenske občine skupaj (1.999.327 prebivalcev).

Vir: Zaključni račun občine Komen za leto 2004 in Bilten javnih financ 2004;